

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΔΠΧΑ 9: ΜΕΛΕΤΗ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

του

ΚΟΥΡΤΟΓΛΟΥ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
στην Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική

Θεσσαλονίκη 2019

Αφιερώνεται στην
οικογένεια μου...

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Με την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους τους ανθρώπους που ο καθένας με τον δικό του τρόπο με βοήθησαν καθοριστικά.

Πρώτα από όλους, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, Παναγιώτη και Ελένη, για την πολύτιμη τους υποστήριξη, ηθική και οικονομική όλα τα χρόνια των σπουδών μου αλλά και όλους τους φίλους μου που ήταν δίπλα μου και με στήριζαν. Ακόμα θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους Καθηγητές του τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας που προσπάθησαν να μου μεταδώσουν τις γνώσεις τους αλλά και το πνεύμα για συνεχή εξέλιξη και βελτίωση. Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Λαδά Ανέστη για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση του κατά την διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Τα χρηματοοικονομικά μέσα αποτέλεσαν και συνεχίζουν να αποτελούν ζωτικό κομμάτι της παγκόσμιας οικονομίας. Για τον λόγο αυτό, η λογιστική καταγραφή και παρακολούθηση τους αποτέλεσε αντικείμενο μείζονος σημασίας από τα πρώτα ξεκινήματα της παγκόσμιας ιστορίας. Επακόλουθο αποτελεί το γεγονός ότι σήμερα, οι νόμοι και τα λογιστικά πλαίσια που ρυθμίζουν τον χειρισμό των χρηματοοικονομικών μέσων αποτελούν καταλύτες για την εύρυθμη λειτουργία του οικονομικού περιβάλλοντος. Ένα τέτοιο πρόσφατο και καταλυτικό γεγονός, είναι και η υποχρεωτική εφαρμογή στην Ελλάδα του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9: Χρηματοοικονομικά Μέσα από 01/01/2018, το οποίο ουσιαστικά αντικατέστησε το παλαιότερο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση. Η μετάβαση αυτή έφερε ριζικές αλλαγές στον λογιστικό χειρισμό των χρηματοοικονομικών προϊόντων. Η αλλαγή αυτή, είχε ιδιαίτερη επίπτωση στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία κατά κύριο λόγο ασχολούνται με την διαχείριση τέτοιων προϊόντων.

Στην παρούσα εργασία αναλύονται οι αλλαγές που προέκυψαν με βάση το νέο νομικό πλαίσιο, με κύριο άξονα εστίασης το ελληνικό οικονομικό περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, αρχικά παρουσιάζεται το νομικό πλαίσιο που διέπει τα χρηματοοικονομικά προϊόντα και γίνεται ανάλυση των αλλαγών που έφερε το νέο πλαίσιο. Στη συνέχεια, κύριο αντικείμενο της εργασίας είναι να παρουσιάσει και να αναλύσει τις οικονομικές επιπτώσεις που είχε για τις οικονομικές καταστάσεις των ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων το νέο Πρότυπο.

Στην κατακλείδα της εργασίας, γίνεται σχολιασμός των αποτελεσμάτων αυτών και εξάγεται το τελικό συμπέρασμα σχετικά με το αν το Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 είχε τελικά θετική ή αρνητική επίπτωση, τόσο για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, όσο και για το γενικότερο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Λέξεις κλειδιά: Δ.Π.Χ.Α. 9, Χρηματοοικονομικά Μέσα, Τράπεζες

ABSTRACT

Financial instruments have been and continue to be a vital part of the global economy. For this reason, their accounting and monitoring have been of major importance since the earliest beginnings of world history. The consequence is that today, the laws and accounting frameworks governing the handling of financial instruments are catalysts for the proper functioning of the economic environment. One such recent and catalytic event is the mandatory application in Greece of International Financial Reporting Standard 9: Financial Instruments as of 01/01/2018, which substantially replaced the older International Accounting Standard 39: Financial Instruments: Recognition and Measurement. This transition has led to radical changes in the accounting treatment of financial products. This change has had a major impact on financial institutions, which are primarily involved in the management of such products.

This paper analyzes the changes that have taken place under the new legal framework, focusing mainly on the Greek economic environment. More specifically, the legal framework governing financial products is first presented and an analysis of the changes brought about by the new framework. The main purpose of the paper is then to present and analyze the financial implications of the new standard for the financial statements of the Greek financial institutions.

In conclusion, these results are commented on and the final conclusion is drawn as to whether the Financial Reporting Standard 9 had a positive or negative impact on both the Greek banking system and the overall business environment.

Keywords: IFRS 9, Financial Instruments, Banks

Περιεχόμενα

Ευρετήριο Όρων	3
Ευρετήριο Πινάκων	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις.....	5
1.2 Σκοπός της εργασίας	5
1.3 Δομή της εργασίας	6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	7
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	7
2.1 Εισαγωγή	7
2.2 Ιστορική Αναδρομή	7
2.3 Υιοθέτηση και Εφαρμογή των Προτύπων	8
2.4 Μελέτες για τα Χρηματοοικονομικά Μέσα και τα Πρότυπα	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	15
ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	15
3.1 Εισαγωγή	15
3.2 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.....	15
3.3 Χρηματοοικονομικά μέσα και ισχύον λογιστικό πλαίσιο.....	17
3.4 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση.....	18
Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογή του ΔΛΠ 32.....	18
Λογιστικός Χειρισμός.....	19
3.5 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις	22
Σκοπός και Πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 7	22
Επίπεδα Γνωστοποίησης και περαιτέρω Γνωστοποιήσεις.....	23
3.6 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση.....	24
Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής.....	25
Λογιστικός Χειρισμός Σύμφωνα με το ΔΛΠ 39.....	26
3.7 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9: Χρηματοοικονομικά Μέσα.....	29
Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής.....	29
Λογιστικός Χειρισμός Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 και Διαφορές με το ΔΛΠ 39.....	30
Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 9 και Τράπεζες	32

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	34
ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ	34
4.1 Εισαγωγή	34
4.2 Ερευνητικές Υποθέσεις.....	34
4.3 Δείγμα της έρευνας	35
4.4 Μεθοδολογία της Έρευνας.....	35
4.5 Διεξαγωγή της Έρευνας και Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων	37
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ.....	37
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS	42
ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ.....	47
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	52
ΑΤΤΙΚΑ BANK.....	55
4.6 Συμπεράσματα Κεφαλαίου	59
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	64
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ	64
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	66

Ευρετήριο Όρων

Δ.Π.Χ.Α	Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς
Δ.Λ.Π	Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο
I.F.R.S.	International Financial Reporting Standards
I.C.A.S.	Institute of Chartered Accounts of Scotland
I.A.S.B.	International Accounting Standards Board
C.E.T.1	Common Equity Tier 1
F.A.S.B.	Financial Accounting Standards Board
I.A.S.C.	International Accounting Standards Committee
I.A.S.C.F.	International Accounting Standards Committee Foundation

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας	Τίτλος	Σελίδα
4.1	Αντίκτυπος IFRS 9 σε Πειραιώς	38
4.2	Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας - Πειραιώς	39
4.3	Απομειώσεις IFRS 9 - Πειραιώς	41
4.4	Αντίκτυπος IFRS 9 σε Eurobank	43
4.5	Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας - Eurobank	44
4.6	Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας - Eurobank (Καθαρός)	44
4.7	Απομειώσεις IFRS 9 - Eurobank	46
4.8	Αντίκτυπος IFRS 9 σε Alpha Bank	47,48
4.9	Απομειώσεις IFRS 9 - Alpha Bank	49
4.10	Αντίκτυπος IFRS 9 σε Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	51
4.11	Απομειώσεις IFRS 9 - Εθνική Τράπεζα Ελλάδος	52
4.12	Αντίκτυπος IFRS 9 σε Attica Bank	54,55
4.13	Απομειώσεις IFRS 9 - Attica Bank	56
4.14	Ζημίες Επί Καθαρής Θέσεως	57
4.15	Ζημίες Επί της Καθαρής Θέσεως (Ποσοστό)	57
4.16	Ζημίες Επί του Συνόλου του Ενεργητικού (Ποσοστό)	58
4.17	Κυριότερες Πηγές Ζημιών	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Τα χρηματοοικονομικά προϊόντα αποτελούν ένα μεγάλο και πολύ σημαντικό μέρος της παγκόσμιας οικονομίας. Από το ξεκίνημα της ιστορίας αποτέλεσαν κινητήριο μοχλό της οικονομίας. Σήμερα, αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομικής πραγματικότητας και συνδέονται άμεσα με την οικονομική ευημερία όχι μόνο εταιρικών οντοτήτων αλλά και κρατών, καθορίζοντας σε μεγάλο βαθμό το επίπεδο ζωής και ανάπτυξης του κάθε τόπου. Επομένως γίνεται εύληπτο ότι τα Πρότυπα, οι κανονισμοί και οι αλλαγές αυτών έχουν μεγάλη επίπτωση σε ολόκληρη τη σημερινή πραγματικότητα. Μία τέτοια μεγάλη αλλαγή στα Πρότυπα που διέπουν τα χρηματοοικονομικά μέσα είναι η υποχρεωτική εφαρμογή από 1/1/2018 ενός νέου Προτύπου, του ΔΠΧΑ 9, το οποίο αντικατέστησε το ΔΛΠ 39 που έως τότε ρύθμιζε τον τρόπο αντιμετώπισης των χρηματοοικονομικών προϊόντων.

1.2 Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της εργασίας, είναι αρχικά, η κατανόηση του ισχύοντος λογιστικού πλαισίου που αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα. Αυτό περιλαμβάνει τα ΔΛΠ 32, ΔΠΧΑ 7 καθώς και τα ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 9. Αφού λοιπόν αντιπαρατεθούν τα ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 9 και διαπιστωθούν οι διαφορές που φέρνει το ΔΠΧΑ 9 από την στιγμή της εφαρμογής του (01/01/2018), θα αναλυθεί το δεύτερο κομμάτι της εργασίας που αφορά την έρευνα. Η έρευνα αυτή, θα επικεντρωθεί γύρω από ένα βασικό ερώτημα:

- Ποια τα αποτελέσματα εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 σε βασικούς οικονομικούς δείκτες, στις προβλέψεις και στην απομείωση των χρηματοοικονομικών προϊόντων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας;
- Τελικά οι αλλαγές που προέκυψαν, είχαν θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο για την ποιότητα της πληροφόρησης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων;

1.3 Δομή της εργασίας

Στην παρούσα εργασία πραγματοποιείται, αρχικά στο Κεφάλαιο 2, μια βιβλιογραφική επισκόπηση που αφορά άρθρα και έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί για τα χρηματοοικονομικά μέσα, τα σχετικά ΔΛΠ και ΔΠΧΑ καθώς και την σημαντικότητα τους. Στην συνέχεια, στο Κεφάλαιο 3, προκειμένου να γίνει κατανοητό το ευρύτερο λογιστικό πλαίσιο αναφέρονται και αναλύονται τα ΔΛΠ 32, ΔΠΧΑ 7, ΔΛΠ 39 και ΔΠΧΑ 9. Περνώντας στο ερευνητικό κομμάτι, στο Κεφάλαιο 4, αναφέρεται ο σκοπός της έρευνας, η μεθοδολογία, το δείγμα, τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα από τα αποτελέσματα αυτά. Τέλος, στο Κεφάλαιο 5, συνοψίζονται τα συμπεράσματα σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν, αναφέρονται οι περιορισμοί και γίνονται προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

2.1 Εισαγωγή

Σκοπός του δευτέρου κεφαλαίου είναι η ανασκόπηση των ελληνικών και διεθνών επιστημονικών ερευνών οι οποίες έχουν γίνει πάνω στα σχετικά με τα χρηματοοικονομικά μέσα Πρότυπα και κυρίως πάνω στην εφαρμογή του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 9. Η ελληνική βιβλιογραφία είναι ιδιαίτερα περιορισμένη σε θέματα που αφορούν την εφαρμογή τους, εστιάζει όμως περισσότερο στη παρουσίαση των προτύπων αυτών και την καταγραφή των βημάτων για την εφαρμογή τους από τις επιχειρήσεις και τις τράπεζες. Στην ξένη βιβλιογραφία, εντοπίζονται περισσότερες αναφορές σχετικά με την υιοθέτηση τους στις διάφορες χώρες της Ευρώπης και της Ασίας, καθώς και για τις δυσκολίες εφαρμογής τους. Επίσης υπάρχουν και αναφορές για τις επιπτώσεις τους στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Τέλος, γίνεται εκτενής αναφορά σε όλη τη διαθέσιμη βιβλιογραφία για την έννοιά της «εύλογης αξίας», η οποία είναι συνυφασμένη με την ουσία των Προτύπων, πώς αυτή επηρεάζει τις τιμές των χρηματοοικονομικών προϊόντων και αν τελικά συμβάλει ή όχι στην παροχή αξιόπιστης πληροφόρησης στις οικονομικές καταστάσεις.

2.2 Ιστορική Αναδρομή

Η πρώτη ιστορική αναφορά που έχουμε για τη χρήση χρηματοοικονομικών προϊόντων έρχεται από τα «Πολιτικά του Αριστοτέλη» (Βιβλίο I, κεφάλαιο 11) όπου ο Θαλής ο Μιλήσιος προβλέπει την αυξημένη σοδειά του επόμενου έτους και έτσι αποφάσισε να αγοράσει το δικαίωμα χρήσης των ελαιοτριβείων. Οι Ρωμαίοι ανέπτυξαν μηχανισμούς που θυμίζουν αρκετά αυτό που εμείς σήμερα αποκαλούμε εταιρίες και μετοχές ώστε να πετύχουν συγκεκριμένους στόχους όπως διάφορα έργα και κατασκευές. Το 1288, η εταιρία Stora Enso, που υπάρχει και σήμερα, εξέδωσε τον πρώτο καταγεγραμμένο μετοχικό τίτλο. Στις αρχές του 17^{ου} αιώνα, τα πρώτα σημάδια οργανωμένης μετοχικής αγοράς ήταν εμφανή χάρη στην Dutch East India Company, η οποία για πρώτη φορά εξέδιδε μετοχές στο κοινό προκειμένου να χρηματοδοτήσει τις δραστηριότητες της στην Ασία. Το 1844, με ψήφισμα από το Βρετανικό Κοινοβούλιο, οι μετοχές καθώς και οι μετοχικές εταιρίες

παίρνουν πλέον την μορφή που όλοι ξέρουμε σήμερα. Ακολούθησε η περίοδος του μεσοπολέμου όπου δύο παγκόσμιοι πόλεμοι και η κρίση του 1929 επιβράδυναν την εξέλιξη των χρηματοοικονομικών προϊόντων. Ωστόσο η μετέπειτα απελευθέρωση του εμπορίου οδήγησε στην άνθηση και την σημερινή κατάσταση των χρηματοοικονομικών μέσων.

2.3 Υιοθέτηση και Εφαρμογή των Προτύπων

Η παγκόσμια οικονομία έχει υποστεί και συνεχίζει να υφίσταται σημαντικές αλλαγές και ανακατατάξεις τα τελευταία χρόνια. Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας, η διεθνοποίηση των κεφαλαιακών αγορών, ο πολυεθνικός χαρακτήρας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, η απελευθέρωση του εμπορίου, καθώς επίσης και η “κατάργηση” των οικονομικών συνόρων μεταξύ των χωρών έχουν συμβάλει σημαντικά στη σημερινή εικόνα του επιχειρηματικού κόσμου. Το «άνοιγμα» των οικονομικών συνόρων έδωσε κίνητρα σε ολόένα και περισσότερες επιχειρήσεις να επεκτείνουν τις δραστηριότητες τους, να αντλήσουν κεφάλαια σε διεθνές επίπεδο και από την άλλη να τοποθετήσουν κεφάλαια σε επενδύσεις και προϊόντα της αλλοδαπής.

Η εν λόγω παγκοσμιοποίηση των αγορών σε συνδυασμό με τα ανοιχτά σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και με την μεγάλη ποικιλομορφία των λογιστικών συστημάτων της κάθε χώρας κατέστησε επιτακτική την ανάγκη ύπαρξης ενός κοινού λογιστικού συστήματος που θα γινόταν αποδεκτό σε διεθνές επίπεδο και θα διευκόλυνε την πρόσβαση στις διεθνείς κεφαλαιαγορές. Το κυριότερο πλεονέκτημα της υιοθέτησης ενός ενιαίου λογιστικού συστήματος, καθώς και το κυριότερο επιχείρημα υπέρ αυτού, είναι η συγκρισιμότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων επιχειρήσεων διαφορετικών κρατών. Η Wang (2014) σε εργασία της, τεκμηριώνει εμπειρικά ότι η υιοθέτηση ενός κοινού λογιστικού συστήματος (ΔΛΠ) βελτίωσε όχι μόνο τη συγκρισιμότητα των λογιστικών καταστάσεων αλλά και την ταχύτητα διάδοσης των πληροφοριών που περιέχουν αυτές. Επιπλέον, συγκρίνοντας εταιρίες οι οποίες έχουν κοινό λογιστικό σύστημα με μία υποθετική Α εταιρία με άλλες που έχουν διαφορετικό κατέληξε στο συμπέρασμα ότι όταν η εταιρία Α ανακοινώνει τις οικονομικές τις καταστάσεις οι εταιρίες που έχουν κοινό λογιστικό σύστημα παρουσιάζουν μεγαλύτερο αριθμό «αντιδράσεων» σε σχέση με εκείνες που έχουν διαφορετικό σύστημα. Επομένως μπορούν να ανταποκριθούν πιο γρήγορα και πιο καλά στις αλλαγές της οικονομικής πραγματικότητας.

Πριν την υιοθέτηση των Δ.Λ.Π και Δ.Π.Χ.Α η κάθε χώρα εφάρμοζε την δική της φορολογική και λογιστική πολιτική και παρουσίαζε τις δικές της οικονομικές καταστάσεις επηρεασμένη από τις ανάγκες που είχαν οι χρήστες αυτών των καταστάσεων καθώς και από ένα σύνολο κοινωνικών, οικονομικών και νομικών συνθηκών. Ακόμα όμως και μετά την έκδοση των Δ.Λ.Π, έπρεπε να υπάρξει ανάλογη νομοθετική ρύθμιση για να μπορέσει μία χώρα να τα υιοθετήσει. «Σε καμία περίπτωση τα Πρότυπα δεν υπερισχύουν των τοπικών κανόνων και αρχών μιας χώρας» (Φίλος,2003). Ο Carkun (2013) σε άρθρο του αναφέρει ότι η μετάβαση από το εθνικό λογιστικό σχέδιο μιας χώρας, στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα δεν είναι εύκολη υπόθεση. Οι Filip και Rafournier αναφέρουν σε άρθρο τους το 2013 ότι μέσα από μία έρευνα διαπίστωσαν, ότι ενώ από το 2005 όλες οι εισηγμένες ευρωπαϊκές εταιρίες υιοθετούν τα κοινά λογιστικά πρότυπα για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων τους, οι εθνικές διαφορές εξακολουθούν να υφίστανται. Αυτό, το αποδίδουν στο γεγονός ότι τα νομικά και κανονιστικά χαρακτηριστικά κάθε χώρας καθώς και οι δυνάμεις της αγοράς επηρεάζουν την σχέση ανάμεσα στις αποδόσεις της αγοράς και τα λογιστικά δεδομένα. Οι Larson και Street (2004) συμπέραναν σε έρευνα που πραγματοποίησαν σε 17 ευρωπαϊκές χώρες ότι τα πιο σημαντικά εμπόδια για την σύγκλιση των Δ.Λ.Π. ήταν αφενός η πολυπλοκότητα κάποιων (όπως τα Πρότυπα 32 και 39 για τα χρηματοοικονομικά μέσα) και αφετέρου ο φορολογικός προσανατολισμός πολλών εθνικών λογιστικών συστημάτων.

Η εφαρμογή βέβαια των Δ.Λ.Π. από μία μικρή σε μέγεθος και δυναμικό χώρα όπως η Ελλάδα δεν ήταν ούτε και είναι μια εύκολη υπόθεση. Αυτό συμβαίνει γιατί ένα σημαντικό μέρος των συναλλαγών που καλύπτονται από τα Πρότυπα δεν πραγματοποιούνται στη χώρα μας καθώς οι περισσότερες επιχειρήσεις θεωρούνται μικρομεσαίες με περιορισμένες δραστηριότητες. Υπάρχουν βέβαια και οι εξαιρέσεις όπου εταιρίες – κολοσσοί με δραστηριότητες και συναλλαγές παγκοσμίου εύρους μπόρεσαν με μεγαλύτερη ευχέρεια και ευκολία να υιοθετήσουν τα Πρότυπα και να καταρτίσουν τις καταστάσεις τους σύμφωνα με τα Δ.Λ.Π. Για την πλειονότητα όμως των επιχειρήσεων τα Δ.Λ.Π. εισάγουν πολλές καινούργιες λογιστικές έννοιες που μέχρι πριν ήταν άγνωστες για τα ελληνικά δεδομένα. Ένα τέτοιο σχετικό παράδειγμα είναι και το θέμα της αποτίμησης και αναγνώρισης των χρηματοοικονομικών μέσων. Αυτό που ίσχυε με το παλιό λογιστικό πλαίσιο είναι ότι τα χρηματοοικονομικά μέσα αποτιμούνταν στην κατά είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ της τιμής κτίσεως και του ανακτήσιμου ποσού (τρέχουσα τιμή). Ακόμα και τώρα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα αυτός ο τρόπος αποτίμησης με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους αποτελεί το βασικό μοντέλο αποτίμησης ενώ η αρχή της εύλογης αξίας που προτείνουν τα Διεθνή Πρότυπα αποτελεί απλή εναλλακτική για όποια επιχείρηση επιθυμεί να χρησιμοποιεί αυτό τον τρόπο αποτίμησης.

2.4 Μελέτες για τα Χρηματοοικονομικά Μέσα και τα Πρότυπα

Τα Διεθνή Πρότυπα λοιπόν, Λογιστικά και Χρηματοοικονομικής Αναφοράς όπως άρχισαν να ονομάζονται μετά το 2001, αποτελούν από το 2005 και μετά είναι το κυρίαρχο λογιστικό πλαίσιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το οποίο πρέπει να ακολουθήσουν όλες οι χώρες. Κάθε αλλαγή όμως, έχει εκτός από δυσκολίες στο να εφαρμοστεί και τα αποτελέσματα της. Με τα αποτελέσματα αυτά αλλά και με τις δυσκολίες εφαρμογής έχουν ασχοληθεί πλήθος ερευνητών και οικονομολόγων. Οι έρευνες τους, εστιάζουν σε 3 βασικούς άξονες που θα μπορούσαν να συνοψιστούν σε 3 βασικά ερωτήματα:

- Κατά πόσο εφαρμόστηκαν οι αλλαγές;
- Τι αποτελέσματα έχουν επιφέρει οι αλλαγές αυτές;
- Τελικά επίδρασαν θετικά στην παροχή καλύτερης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης;

Ο Whittington (2005) μελετάει την εφαρμογή των ΔΛΠ στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί το καλύτερο παράδειγμα για την σημασία των Προτύπων ,καθώς αποτελεί μία ενιαία αγορά με 28 διαφορετικά λογιστικά πρότυπα, κάθε κράτος-μέλος έχει το δικό του. Στην έρευνα του αυτή λοιπόν ο Whittington διαπιστώνει ότι σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των Προτύπων στην πράξη, αυτά καθυστέρησαν σε σχέση με τους αναμενόμενους στόχους για την υιοθέτηση τους. Ακόμα και σε πολιτικό επίπεδο οι σχέσεις μεταξύ του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων και των αρχηγών της E.E. βελτιώθηκε σε βάθος χρόνου προοδευτικά.

Όσον αφορά τα Πρότυπα και τα Χρηματοοικονομικά Μέσα οι Texeira & Lima (2005) ερεύνησαν την εφαρμογή των Προτύπων 32 και 39 στην Πορτογαλία. Συγκεκριμένα, μελέτησαν τους προσδιοριστικούς παράγοντες του επιπέδου γνωστοποίησης στην λογιστική των χρηματοπιστωτικών μέσων των εισηγμένων εταιριών και υπολόγισαν τον δείκτη πληροφόρησης με βάση τα ΔΛΠ 32 και 39 για κάθε εταιρία του δείγματος. Οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο βαθμός πληροφόρησης έχει άμεση σχέση εξάρτησης με το μέγεθος της επιχείρησης, τον τύπο του ελεγκτή, και τον τομέα στον οποίο κατατάσσεται και δραστηριοποιείται η εκάστοτε επιχείρηση. Επίσης ανακάλυψαν ότι πριν το 2005, πολλές εταιρίες δεν εφάρμοζαν τα Πρότυπα αυτά αλλά ούτε και συμμορφώνονταν με τις αντίστοιχες λογιστικές οδηγίες των αρχών της χώρας για την διαχείριση των χρηματοοικονομικών μέσων.

Ο Vialcanet (2013) μελέτησε τις επιπτώσεις εφαρμογής του ΔΛΠ 32 σε συνεταιρισμούς στην Ισπανία. Το δείγμα του περιλάμβανε 98 συνεταιρισμούς και μελετούσε τα οικονομικά τους στοιχεία

πριν και μετά την εφαρμογή του ΔΛΠ 32 ώστε να καθοριστούν οι υφιστάμενες διαφορές. Τα αποτελέσματα της έρευνας του έδειξαν ότι η εφαρμογή του ΔΛΠ 32 οδήγησε στη μείωση του επιπέδου κεφαλαιοποίησης, την αύξηση του χρέους καθώς και στην γενική επιδείνωση των οικονομικών δεικτών των επιχειρήσεων.

Από την άλλη η Adzis (2016) διεξήγαγε μία έρευνα πάνω στο ΔΛΠ 39 και την εφαρμογή του από τις τράπεζες του Χονγκ Κονγκ. Σκοπός της έρευνας ήταν να μελετήσει αν η εφαρμογή του Προτύπου 39 μειώνει τις προσπάθειες των τραπεζών για “εισοδηματική εξομάλυνση” και αν ενθαρρύνει κατά οποιοδήποτε τρόπο προκυκλική συμπεριφορά, δηλαδή μεγάλη επιρρέπεια στις μεταβολές του οικονομικού κόσμου. Τα αποτελέσματα λοιπόν της έρευνας της, δείχνουν μείωση στην εισοδηματική εξομάλυνση μετά την υιοθέτηση του ΔΛΠ 39 ενώ δεν υπάρχουν ενδείξεις από τις οποίες να προκύπτει το συμπέρασμα ότι το Πρότυπο αυτό ενθαρρύνει προ-κυκλικές συμπεριφορές. Τα ευρήματα αυτά αποτελούν επιχειρήματα υπέρ των Προτύπων και υποστηρίζουν την αποτελεσματικότητα των ΔΛΠ και ΔΠΧΑ υποδεικνύοντας ότι οι χώρες που δεν έχουν ακόμα συμμορφωθεί με αυτά πρέπει να επισπεύσουν την διαδικασία.

Τα σχετικά όμως με τα χρηματοοικονομικά μέσα πρότυπα είναι άμεσα συνυφασμένα με μία σχετικά καινούρια λογιστική έννοια, αυτή της εύλογης αξίας. Συνεπώς πλήθος ερευνών μελετούν το αν αυτός ο καινούριος τρόπος λογιστικής αντιμετώπισης (αρχική αναγνώριση και μετέπειτα παρακολούθηση της τιμής) συμβάλει στην πιο αξιόπιστη και αποτελεσματική πληροφόρηση των χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Για παράδειγμα ο Fiechter το 2010 πραγματοποίησε μία έρευνα σε δείγμα 227 τραπεζών από 42 χώρες προκειμένου να διαπιστώσει την επίδραση της εύλογης αξίας στην μεταβλητότητα των κερδών. Ο ερευνητής επέλεξε το θέμα αυτό διότι ένας από τους μεγαλύτερους φόβους γύρω από την έννοια της εύλογης αξίας είναι ότι αυξάνει την μεταβλητότητα των κερδών σε αντίθεση με την παραδοσιακή λογιστική μέθοδο του ιστορικού κόστους. Παρ' όλα αυτά εντόπισε στοιχεία που αποδεικνύουν ότι οι τράπεζες που αποτιμούν τα προϊόντα τους στην εύλογη αξία με σκοπό την μείωση των λογιστικών αναντιστοιχιών αναφέρουν χαμηλότερα επίπεδα μεταβλητότητας από αυτές που δεν την εφαρμόζουν.

Ωστόσο παρά τα θετικά των ΔΛΠ, έρευνες τονίζουν την εκτεταμένη πολυπλοκότητα τους. Η έρευνα της Ernst&Young (2006) υποστηρίζει ότι τα προαναφερθέντα Πρότυπα είναι όχι μόνο πολύπλοκα αλλά έρχονται και σε αντίθεση με αρχές άλλων ΔΛΠ. Την ίδια άποψη υποστηρίζει και ο Tweedie (2006). Για την πολυπλοκότητα του ΔΛΠ 39 οι περισσότερες ανησυχίες έχουν διατυπωθεί στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αφορούν την αναγνώριση και επιμέτρηση, ειδικά για μεγάλες επιχειρήσεις, σε ορισμένες βιομηχανίες. Μάλιστα η πολυπλοκότητα του ΔΛΠ 39 έχει

οδηγήσει στη γενικότερη άποψη ότι η εφαρμογή όλων των ΔΛΠ είναι πολύπλοκη (ICAS,2007). Για τον λόγο αυτό, η IASB προχώρησε στην έκδοση Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) τα οποία λειτουργούν είτε συμπληρωματικά όπως το ΔΠΧΑ 7 το οποίο αναφέρει όλες τις πρόσθετες γνωστοποιήσεις που πρέπει να κάνει μια επιχείρηση για τα χρηματοοικονομικά της προϊόντα είτε αντικαθιστούν παλιά και δύσχρηστα πρότυπα όπως το ΔΛΠ 39 το οποίο αντικαθίσταται από το ΔΠΧΑ 9.

Έρευνες λοιπόν πραγματοποιήθηκαν στο ίδιο πλαίσιο και για τα “καινούρια” IFRS. Μία τέτοια έρευνα για το ΔΠΧΑ 7 πραγματοποίησαν το 2010 οι Bradburry & Hooks οι οποίοι εξέτασαν τις επιπτώσεις εφαρμογής του, στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων στην Νέα Ζηλανδία κατά τη διάρκεια των ετών 2005-2008. Τα αποτελέσματα τους δείχνουν ότι το 87% των επιχειρήσεων επηρεάστηκε από την εφαρμογή του Προτύπου αυτού, αλλά οι επιπτώσεις για την πλειοψηφία των επιχειρήσεων ήταν μικρές. Τα στοιχεία των οικονομικών καταστάσεων που παρουσίασαν την μεγαλύτερη μεταβολή ήταν οι υποχρεώσεις (οι οποίες αυξήθηκαν) και τα ίδια κεφάλαια (τα οποία μειώθηκαν).

Ο Christensen (2015) πραγματοποίησε μία έρευνα στη Γερμανία και ασχολήθηκε με το κατά πόσο η λογιστική ποιότητα της πληροφόρησης των επιχειρήσεων επηρεάστηκε από την υιοθέτηση των ΔΠΧΠ. Αυτό που βρήκε ήταν ότι οι επιχειρήσεις που υιοθέτησαν τα ΔΠΧΠ οικειοθελώς και πριν την υποχρεωτική εφαρμογή τους είναι και αυτές που εμφάνισαν βελτίωση στη λογιστική διοίκηση τους. Αντίθετα αυτές που τα εφάρμοσαν λόγω υποχρεωτικής εφαρμογής δεν παρουσίασαν ιδιαίτερη βελτίωση.

Μια πιο συνολική εικόνα της επίδρασης των ΔΠΧΑ μας δίνει η έρευνα των Cipullo & Vinciguera το 2014, οι οποίες μελέτησαν την επίδραση των ΔΠΧΑ 7 και 9 στην τραπεζική ρευστότητα. Η αντίληψη ότι οι αγορές κεφαλαίου θα μπορούν πάντα να ικανοποιούν τις ανάγκες ρευστότητας έχει αμφισβητηθεί έντονα τα τελευταία χρόνια. Μια συνέπεια αυτού ήταν η αντικατάσταση του ΔΛΠ 39 με το ΔΠΧΠ 9 με σκοπό την βελτίωση των μηχανισμών ταξινόμησης και επιμέτρησης των χρηματοοικονομικών μέσων, το οποίο μάλιστα πολλοί πιστεύουν ότι αποτελεί μία από τις κύριες αιτίες της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Σύμφωνα λοιπόν με τα συμπεράσματα της έρευνας τους, το Διεθνές Συμβούλιο προσπάθησε μεν να εισάγει διατάξεις που θα βελτιώσουν την σχετικότητα και χρησιμότητα των πληροφοριών, αλλά θα πρέπει να εστιάσουν περισσότερο στα επιχειρηματικά μοντέλα και στα χαρακτηριστικά της ρευστότητας που συνδέονται με τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Σχετικά με το αντικείμενο της παρούσας εργασίας δηλαδή την έρευνα για την εφαρμογή και τις επιπτώσεις του ΔΠΧΠ 9 οι έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί είναι λίγες σε αριθμό και

περιλαμβάνουν κυρίως εκτιμήσεις των συμμετεχόντων για το μέλλον. Τα πραγματικά δεδομένα έρχονται από τη στιγμή εφαρμογής του, ωστόσο λόγω του πολλών αλλαγών και του μεγάλου όγκου των συναλλαγών που καλύπτει το Πρότυπο αυτό, δεν έχουν γίνει ακόμα και μέχρι σήμερα πλήρως αντιληπτές οι συνέπειες εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9. Τον Ιούνιο του 2014 η Deloitte δημοσίευσε τα ερευνητικά της ευρήματα σχετικά με τις εκτιμήσεις των τραπεζών για την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν, οι εκτιμήσεις των τραπεζών ότι θα χρειαστούν τουλάχιστον 3 χρόνια για την εφαρμογή του Προτύπου οπότε μπορεί ακόμα και μέσα στο 2018 να τεθούν υπό πίεση επειδή δεν θα είναι εντελώς έτοιμες. Επιπλέον περισσότερες από τις μισές τράπεζες εκτιμούν ότι βάσει των αναμενόμενων απωλειών θα χρειαστεί να αυξήσουν τα ποσά των προβλέψεων τους έως και 50% σε όλα τα δάνεια τους, ενώ το 70% των τραπεζών εκτιμούν ότι οι αναμενόμενες απώλειες λόγω προβλέψεων σύμφωνα με το ΔΠΧΠ 9 θα είναι μεγαλύτερες από τις τωρινές το οποίο θα οδηγήσει σε αύξηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων επάρκειας για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Το 2015 η ίδια εταιρία πραγματοποίησε την ίδια έρευνα σε 59 τράπεζες παγκοσμίως. Τα αποτελέσματα της έρευνας επαληθεύουν και επεκτείνουν την προηγούμενη καθώς οι περισσότερες τράπεζες εξακολουθούν να πιστεύουν ότι οι νέοι κανονισμοί του ΔΠΧΑ 9 για την έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο θα έχουν ως αποτέλεσμα οι προβλέψεις για τις απώλειες από τα δάνεια να αυξηθούν κατά 50%, και μάλιστα το 85% των τραπεζών που συμμετείχαν στην έρευνα εκτιμούν ότι οι αναμενόμενες πιστωτικές απώλειες θα είναι μεγαλύτερες από αυτές που υπολογίζονται με βάση το μοντέλο της Βασιλείας κυρίως λόγω των προβλέψεων που πρέπει να γίνουν για τις αναμενόμενες απώλειες καθ' όλη την διάρκεια ζωής των χρηματοοικονομικών προϊόντων. Εντύπωση προκαλεί επίσης ότι μέσα σε ένα χρόνο η αντίληψη για το πόσο δύσκολη θα είναι η μετάβαση από το ΔΛΠ 39 στο ΔΠΧΠ 9 έγινε κοινή σε όλους, με τους συμμετέχοντες στην έρευνα να αναφέρουν ότι το εκτιμώμενο κόστος εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 διπλασιάστηκε, και με το 75% να υποστηρίζουν ότι δεν έχουν αρκετούς τεχνικούς και γνωστικούς πόρους για να εφαρμόσουν την αλλαγή. Μάλιστα το 25% αμφισβητεί το γεγονός ότι υπάρχουν γενικά στην αγορά εργασίας οι απαραίτητες δεξιότητες για ένα τέτοιο εγχείρημα και στρέφεται προς τους ελεγκτές για παροχή συμβουλών.

Το 2017 η Ernst&Young πραγματοποίησε μία παρόμοια έρευνα για να διαπιστώσει την κατάσταση ετοιμότητας των τραπεζών αλλά και τις συνέπειες της εφαρμογής του IFRS 9 (ΔΠΧΑ 9). Από την έρευνα αυτή διαπίστωσε ότι οι τράπεζες είχαν αξιοσημείωτη πρόοδο στον τομέα προσαρμογής και ότι εκτιμούσαν ότι θα μπορούσαν να αρχίσουν πραγματικές προσομοιώσεις μετά το δεύτερο τρίμηνο του 2017. Ο προϋπολογισμός (ο οποίος στις μισές τράπεζες ξεπερνάει τα 60 εκατομμύρια) για την υλοποίηση της αλλαγής διαφέρει από τράπεζα σε τράπεζα ωστόσο η σχέση αυτή δεν φαίνεται να είναι γραμμική. Αυτό υποδεικνύει ότι κάποιες από τις μικρότερες τράπεζες

ίσως υποτιμούν την πολυπλοκότητα της αλλαγής επενδύοντας λιγότερο σε αυτή. Τα ποσοστά πλέον των εκτιμήσεων σταθεροποιούνται με την πλειοψηφία του δείγματος να αναφέρει αύξηση κατά 15% των προβλέψεων για απώλειες και αύξηση κατά 0,25% του Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών (CET1).

Τέλος, το 2018 και αφού πλέον το ΔΠΧΑ 9 τέθηκε σε εφαρμογή, η εταιρία Ernst&Young πραγματοποίησε μία ακόμα έρευνα για να διαπιστώσει κατά πόσο οι προβλέψεις και εκτιμήσεις της συνέκλιναν με την πραγματικότητα. Αρχικά διαπίστωσε ότι η αύξηση των προβλέψεων ήταν μικρότερη από ότι περιμένανε και ότι το μισό δείγμα ανέμενε αύξηση έως 10%. Επιπλέον η αύξηση του κεφαλαίου κοινών μετοχών ήταν μικρότερη και στη πλειοψηφία το δείγματος περιορίστηκε στις 10-20 μονάδες βάσης (0,10-0,20%). Ωστόσο το αρνητικό που έδειξε η έρευνα ήταν η κοινή εκτίμηση όλων των τραπεζών ότι θα χρειαστούν αρκετές αλλαγές ακόμα για να προσαρμοστούν πλήρως στη μετάβαση καθώς και προσθήκη επιπρόσθετων μέτρων ελέγχου. Γεγονός που δείχνει είτε ότι οι τράπεζες υποτίμησαν την αλλαγή που θα επέλθει είτε το πόσο ριζική ήταν αυτή η αλλαγή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

3.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναλυθεί το θεσμικό και νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τα Χρηματοοικονομικά Μέσα. Συγκεκριμένα, θα αναφερθούν αρχικά τα Πρότυπα ΔΛΠ 32 και ΔΠΧΑ 7 προκειμένου να γίνει κατανοητό το ευρύτερο λογιστικό πλαίσιο που αφορά τα Χρηματοοικονομικά Προϊόντα. Στη συνέχεια, θα αναλυθούν τα δύο πιο σημαντικά Πρότυπα για την παρούσα εργασία, το ΔΛΠ 39, που αποτελεί το παρελθόν και το ΔΠΧΑ 9, που αποτελεί το παρόν. Όπως προαναφέρθηκε, σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εντοπίσει τις διαφορές σε οικονομικά μεγέθη εξαιτίας της εφαρμογής του Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9. Επομένως σε πρώτο στάδιο, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις διαφορές των δύο Προτύπων και στο τι μπορεί να σημαίνουν αυτές για την ποιότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Θα γίνει έτσι μία προσπάθεια να εντοπιστούν οι διαφορές στις καταστάσεις σε θεωρητικό επίπεδο ώστε να συγκριθούν οι διαφορές αυτές με τα αποτελέσματα της έρευνας και να διαπιστωθεί αν υπάρχει σύγκλιση ή απόκλιση από τις αρχικές προσδοκίες.

3.2 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

Είναι γεγονός πως τα τελευταία χρόνια οι πολυεθνικές επιχειρήσεις έχουν αυξηθεί και στο μέγεθος αλλά και στο ρόλο που διαδραματίζουν στην παγκόσμια οικονομία. Εξαιτίας λοιπόν των διαφορετικών περιστάσεων και συνθηκών σε κάθε χώρα, έγινε φανερή η αναγκαιότητα για την δημιουργία ενός κοινού πλαισίου λογιστικοποίησης και πληροφόρησης των χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Οι πρώτες ουσιαστικές προσπάθειες για την τυποποίηση της λογιστικής πληροφορίας έγιναν στις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1930, ενώ από το 1972 έχει καθιερωθεί το συμβούλιο που είναι υπεύθυνο για τα Αμερικάνικα Λογιστικά Πρότυπα το λεγόμενο FASB. Ωστόσο η προσπάθεια για τη δημιουργία προτύπων παγκόσμιας εμβέλειας ξεκίνησε το 1973 με την ίδρυση της Επιτροπής Διεθνών

Λογιστικών Προτύπων(International Accounting Standards Committee – IASC) στην οποία συμμετείχαν αρχικά οι ακόλουθες χώρες: Αυστραλία, Καναδάς, Γαλλία, Γερμανία, Ιαπωνία, Μεξικό, Ολλανδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία και ΗΠΑ (Η Ελλάδα έγινε μέλος το 1974).

Σκοπός της IASC ήταν η έκδοση προτύπων, τα οποία ονομάζονται Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (International Accounting Standards – IAS). Η IASC έχει εκδώσει συνολικά 41 IAS δημιουργώντας έτσι ένα πλαίσιο κοινών αρχών και κανόνων, στόχος του οποίου είναι η παροχή ποιοτικής και εύχρηστης λογιστικής πληροφόρησης καθώς και η ορθή και αμερόληπτη απεικόνιση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των επιχειρήσεων. Το 2001, αναδιοργανώθηκε και ανασυστάθηκε ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός, από το International Accounting Standards Committee Foundation (IASCF) με έδρα την πολιτεία Delaware των ΗΠΑ¹. Η IASC μετονομάστηκε το 2001 σε Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων International Accounting Standards Board (IASB) προκειμένου να εναρμονιστεί λεκτικά η επωνυμία με την αντίστοιχη της αμερικανικής οργάνωσης: Financial Accounting Standards Board (FASB) (Grant Thornton, 2009). Τα πρότυπα που εκδίδονται από το IASB από το 2002 και μετά έχουν την ονομασία «Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς»-ΔΠΧΑ. Σκοπός του IASB είναι μεταξύ άλλων η ανάπτυξη υψηλής ποιότητας προτύπων χρηματοοικονομικής αναφοράς (Zeff, 2002)

Αναφορικά με την Ε. Ε οι πρώτες προσπάθειες για την υιοθέτηση των λογιστικών προτύπων γίνονται την δεκαετία του 1980 με την έκδοση της 4^{ης} και 7^{ης} κοινοτικής οδηγίας περί ετήσιων και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων. Τελικά, το 2002 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εκδίδει τον Κανονισμό 1606, σύμφωνα με τον οποίο, από 01.01.2005, όλες οι εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά επιχειρήσεις της Ε.Ε, καταρτίζουν και παρουσιάζουν τις οικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα ΔΠΧΑ, αντικαθιστώντας τα διαφορετικά εθνικά πρότυπα που χρησιμοποιούσαν μέχρι τότε. Βέβαια, αρκετές πολυεθνικές εισηγμένες εταιρίες εφάρμοζαν ήδη τα ΔΠΧΑ. Παρόλα αυτά, η κίνηση αυτή της Ε. Ε να εφαρμόσει τα ΔΠΧΑ ώθησε και άλλες χώρες, ιδιαίτερα εκείνες που συναλλάσσονται με κράτη μέλη, να επιταχύνουν την αποδοχή-εφαρμογή των ΔΛΠ.

---

¹Το 2010 το IASC Foundation μετονομάστηκε σε IFRS Foundation.

3.3 Χρηματοοικονομικά μέσα και ισχύον λογιστικό πλαίσιο.

Οι ραγδαίες εξελίξεις που έχουν λάβει χώρα τον τελευταίο αιώνα, η οικονομική κατάρρευση επιχειρηματικών κολοσσών, η αστάθεια στην ισοτιμία των διαφόρων νομισμάτων, καθώς και η οικονομική κρίση, με όλη την αβεβαιότητα και την αστάθεια που συνεπάγεται αυτή, έχουν ενισχύσει τη δημιουργία πολλών νέων και σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών. Πρόκειται για προϊόντα και υπηρεσίες που έχουν ως στόχο είτε να αντισταθμίσουν υπάρχοντες κινδύνους, είτε να επιφέρουν κερδοφορία με την εκμετάλλευση καταστάσεων. Ανεξάρτητα από τον σκοπό, τα προϊόντα αυτά δημιουργούν νέους κινδύνους και επηρεάζουν σημαντικά τις τρέχουσες επενδυτικές συναλλαγές καθώς και την επιχειρηματική ανάπτυξη.

Η Διεθνής Επιτροπή Λογιστικών Προτύπων (IASB), προκειμένου να βοηθήσει τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να κατανοήσουν την σημασία αλλά και την επίδραση που ασκούν τα χρηματοοικονομικά προϊόντα στην οικονομική θέση, τα αποτελέσματα αλλά και τις ταμειακές ροές μιας επιχείρησης προχωράει το 2001 στην έκδοση του ΔΛΠ 39 αντικείμενο του οποίου είναι η αναγνώριση και η αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Νωρίτερα και σε συνεργασία με την Καναδική Επιτροπή Λογιστικών Προτύπων, η IASB προχωράει στην έκδοση του ΔΛΠ 32 που αφορά την γνωστοποίηση και την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων, ενώ το 2005 εκδίδεται το ΔΠΧΑ 7 που αναφέρεται στις γνωστοποιήσεις όλων των απαιτούμενων που σχετίζονται με τα χρηματοοικονομικά μέσα και στην ουσία συμπληρώνει τα πρότυπα 32 και 39. «Όμως αντικειμενικά, το πρότυπο 39 είναι ένα από τα πιο δύσκολα και πολύπλοκα καθώς καλύπτει πλήθος συναλλαγών» (Ντζανάτος, 2008, σελ.411). Για τον λόγο αυτό, το 2009, η Διεθνής Επιτροπή Λογιστικών Προτύπων (IASB πλέον) αντιλαμβανόμενη την οικονομική κρίση που επικρατεί παγκοσμίως, καθώς και την δυσκολία που παρουσιάζει το ΔΛΠ 39, ξεκινάει διαδικασίες για την αντικατάστασή του. Το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς που επρόκειτο να αντικαταστήσει το ΔΛΠ 39 είναι το ΔΠΧΑ 9. Πράγματι το 2014 εκδίδει την οριστική μορφή του ΔΠΧΑ 9 η οποία τίθεται σε υποχρεωτική εφαρμογή από τη 1η Ιανουαρίου 2018 και μετά. Με την αλλαγή αυτή το IASB έχει ως σκοπό να απλοποιήσει τις απαιτήσεις των προτύπων σχετικά με τα χρηματοοικονομικά μέσα αλλά και να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των εταιριών, κυβερνήσεων και χρηστών των καταστάσεων για ένα λιγότερο πολύπλοκο πρότυπο που θα βασίζεται σε διαφανείς αρχές.

3.4 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 32: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Παρουσίαση

Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογή του ΔΛΠ 32

Βασικός σκοπός του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 32 είναι ο καθορισμός των αρχών που διέπουν την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μέσων σαν υποχρεώσεις ή ίδια κεφάλαια αλλά και τον συμψηφισμό των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Το ΔΛΠ 32 εφαρμόζεται κυρίως για την κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών μέσων από την πλευρά του εκδότη ως χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και συμμετοχικούς τίτλους αλλά και την κατάταξη των σχετικών τόκων, μερισμάτων, ζημιών και κερδών, καθώς και τις συνθήκες συμψηφισμού περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων (ΔΛΠ 32,παρ. 2). Εδώ πρέπει να αναφερθεί ότι οι αρχές του ΔΛΠ 32 λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς τις αρχές αναγνώρισης και αποτίμησης των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων αλλά και τις γνωστοποιήσεις που εμπεριέχονται στο ΔΛΠ 39,στο ΔΠΧΑ 7 και το ΔΠΧΑ 9 εφόσον αυτό έχει αντικαταστήσει το ΔΛΠ 39(ΔΛΠ 32, παρ. 3).

Το παρόν Πρότυπο έχει εφαρμογή σε όλες τις οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα, εκτός από κάποιες εξαιρέσεις (αναφέρονται στην Παράγραφο 4 του Προτύπου) οι οποίες είναι:

- Οι συμμετοχές σε θυγατρικές ή συγγενείς εταιρίες αλλά και σε κοινοπραξίες. Ο λογιστικός χειρισμός αυτών των περιπτώσεων υπάγεται και γίνεται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 10 (Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις), το ΔΛΠ 27 (Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις) και το ΔΛΠ 28 (Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις και Κοινοπραξίες).
- Δικαιώματα και υποχρεώσεις του εργοδότη που προκύπτουν από προγράμματα παροχών προς εργαζομένους. Αυτά, υπάγονται στο ΔΛΠ 19 (Παροχές προς Εργαζομένους).
- Συμβάσεις για ενδεχόμενη αντιπαροχή σε μια συνένωση επιχειρήσεων (ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις Επιχειρήσεων). Η εξαίρεση αφορά αποκλειστικά τον αποκτώντα.
- Ασφαλιστήρια συμβόλαια όπως ορίζονται στο ΔΠΧΑ 4 (Ασφαλιστήρια Συμβόλαια). Βέβαια το παρόν το πρότυπο μπορεί να εφαρμοστεί σε παράγωγα ενσωματωμένα σε ασφαλιστήρια συμβόλαια αν κάποιο άλλο Πρότυπο ορίζει διαφορετική λογιστική μεταχείριση.

- Χρηματοοικονομικά μέσα, συμβάσεις και υποχρεώσεις σύμφωνα με συναλλαγές που βασίζονται στην αξία των μετοχών. Ο χειρισμός αυτών των περιπτώσεων γίνεται σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 2 (Παροχές που εξαρτώνται από την Αξία των Μετοχών).

Λογιστικός Χειρισμός

Υποχρεώσεις και Ίδια Κεφάλαια

Όταν ένα στοιχείο ταξινομείται είτε ως χρηματοοικονομική υποχρέωση είτε ως ίδια κεφάλαια είναι σημαντικό, δεδομένου ότι αυτή η ταξινόμηση έχει άμεση επίδραση στην οικονομική οντότητα, και ιδιαίτερα στα οικονομικά της αποτελέσματα και την οικονομική της θέση. Το ΔΛΠ 32 τονίζει ότι ο εκδότης του χρηματοοικονομικού μέσου εντάσσει, κατά την αρχική αναγνώριση, το όλον ή τα μέρη από τα οποία αποτελείται, στα ίδια κεφάλαια ή στους συμμετοχικούς τίτλους ή στις υποχρεώσεις, σύμφωνα με την ουσία της σχετικής συμβάσεως και τους αντίστοιχους ορισμούς του Προτύπου (ΔΛΠ 32, παρ. 15).

Η ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων είναι συχνά ένα δύσκολο θέμα στην πράξη. Αυτό, εν μέρει αντανακλά τις πολλές παραλλαγές όσον αφορά τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις διαφορετικών οντοτήτων σε διαφορετικά μέρη του κόσμου. Επιπλέον, ορισμένα μέσα έχουν δομηθεί με στόχο την επίτευξη φορολογικών, λογιστικών και κανονιστικών αποτελεσμάτων με την έννοια ότι το περιεχόμενο τους είναι δύσκολο να αξιολογηθεί για αυτό τον λόγο. Ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η διάκριση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των ιδίων κεφαλαίων είναι αν υπάρχει συμβατική δέσμευση από την οικονομική οντότητα που εκδίδει το χρηματοοικονομικό μέσο, να παραδώσει στην συμβαλλόμενη οντότητα μετρητά ή άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή να ανταλλάξει χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις με τον κάτοχο με όρους δυνητικά δυσμενείς για τον εκδότη (ΔΛΠ 32, παρ. 17).

Ένα χρηματοοικονομικό μέσο αναγνωρίζεται ως συμμετοχικός τίτλος, παρά ως χρηματοοικονομική υποχρέωση αν και μόνο αν ισχύουν τα παρακάτω (ΔΛΠ 32,παρ. 16) :

- Δεν προκύπτει κάποια δέσμευση από σύμβαση, ούτε και υποχρέωση από πλευράς εκδότη να παραδώσει μετρητά ή άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε μια άλλη οντότητα

αλλά και ούτε να ανταλλάξει χρηματοοικονομικά στοιχεία ή υποχρεώσεις με άλλη οντότητα με δυνητικά δυσμενείς όρους.

- Αν το μέσο δύναται να ή θα διακανονιστεί με τους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους του εκδότη και είναι είτε μη παράγωγο το οποίο δεν περιλαμβάνει καμία υποχρέωση του εκδότη να παραδώσει μεταβλητή ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων είτε παράγωγο που μπορεί να διακανονιστεί μόνο από τον εκδότη με την ανταλλαγή συγκεκριμένου ποσού μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου με συγκεκριμένη ποσότητα ιδίων συμμετοχικών τίτλων της συμβαλλόμενης οντότητας.

Σύνθετα Χρηματοοικονομικά Μέσα

Το ΔΛΠ 32 ορίζει ότι η οικονομική οντότητα που εκδίδει ένα χρηματοοικονομικό μέσο πρέπει να μπορεί να αξιολογήσει σωστά τους όρους του χρηματοοικονομικού μέσου ώστε να είναι σε θέση να προσδιορίσει τα στοιχεία τα οποία οδηγούν σε υποχρέωση και αυτά που οδηγούν σε ίδια κεφάλαια. Τα συγκεκριμένα χρηματοοικονομικά μέσα ονομάζονται σύνθετα χρηματοοικονομικά μέσα και τα επιμέρους στοιχεία τους κατατάσσονται ξεχωριστά ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ή συμμετοχικοί τίτλοι (ΔΛΠ 32, παρ. 28).

Η κατάταξη τέτοιων μέσων γίνεται κατά την έκδοσή τους και δεν μεταβάλλεται κατά την διάρκεια τους, ανεξάρτητα αν το χρηματοοικονομικό μέσο θα μετατραπεί σε συμμετοχικό τίτλο (ΔΛΠ32, παρ. 30). Η οντότητα πρέπει να αναγνωρίζει διακεκριμένα τα μέρη που συγκροτούν ένα χρηματοοικονομικό προϊόν, το οποίο δημιουργεί μια χρηματοοικονομική υποχρέωση στον εκδότη και ταυτόχρονα παρέχει ένα δικαίωμα προαίρεσης στον κάτοχο του μέσου να το μετατρέψει σε συμμετοχικό τίτλο της οντότητας, δηλαδή σε ίδια κεφάλαια για τον εκδότη. Από την προοπτική του εκδότη, ένα τέτοιο μέσο αποτελείται από δύο συνθετικά μέρη. Μία υποχρέωση (όπως για παράδειγμα την υποχρέωση να παραδώσει μετρητά ή άλλο χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο έναντι κάποιου δανείου που έλαβε) και ένα συμμετοχικό τίτλο (ένα δικαίωμα προαίρεσης αγοράς για παράδειγμα, που επιτρέπει στον δανειστή-κάτοχο του χρηματοοικονομικού μέσου να μετατρέψει τον τίτλο σε κοινές μετοχές της οντότητας, δηλαδή σε ίδια κεφάλαια). Κατά συνέπεια, στις παραπάνω περιπτώσεις η οντότητα παρουσιάζει το στοιχείο της υποχρέωσης και το στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων διακεκριμένα στον ισολογισμό της (ΔΛΠ 32, παρ. 29).

Όσον αφορά την λογιστική αξία ενός σύνθετου χρηματοοικονομικού μέσου, η αρχική λογιστική του αξία κατανέμεται στα συνθετικά στοιχεία του των ιδίων κεφαλαίων και στις υποχρεώσεις, ενώ η υπολειμματική του αξία εκχωρείται στο στοιχείο των ιδίων κεφαλαίων αφού αφαιρεθεί η εύλογη αξία του μέσου, ως σύνολο του ποσού όπως έχει προσδιοριστεί στην συγκεκριμένη υποχρέωση.

Κατά την αρχική αναγνώριση, το άθροισμα της λογιστικής αξίας που εκχωρείται στα στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων και στις υποχρεώσεις, είναι ίσο με την εύλογη αξία με την οποία θα μπορούσε να εμφανίζεται το μέσο σαν ένα σύνολο. Επίσης κατά την αρχική αναγνώριση των στοιχείων του μέσου δεν προκύπτει κέρδος ή ζημία (ΔΛΠ32, παρ. 31). Ο εκδότης ενός τέτοιου μέσου, προσδιορίζει την λογιστική αξία του στοιχείου της υποχρέωσης με βάση την εύλογη αξία μία παρόμοιας υποχρέωσης χωρίς το κομμάτι του συμμετοχικού τίτλου. Επομένως η αξία με την οποία εμφανίζεται ο συμμετοχικός τίτλος προκύπτει με μία απλή αφαίρεση της εύλογης αξίας της υποχρέωσης από την εύλογη αξία του σύνθετου μέσου ως σύνολο (ΔΛΠ32, παρ. 32).

Ίδιες Μετοχές

Στην περίπτωση που μία οικονομική οντότητα επανακτήσει τους ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της, αυτές οι ίδιες μετοχές αφαιρούνται από τα ίδια κεφάλαια και δεν αναγνωρίζονται σαν στοιχείο του ενεργητικού. Κατά την αγορά, πώληση, έκδοση ή ακύρωση ιδίων συμμετοχικών τίτλων μιας οντότητας δεν αναγνωρίζεται κανένα κέρδος ή ζημία στα αποτελέσματα. Τέτοιες ίδιες μετοχές μπορεί να αποκτώνται από την ίδια την οικονομική οντότητα ή από κάποιο μέλος του ενοποιημένου ομίλου. Τέλος, το ποσό που καταβάλλεται ή λαμβάνεται για την απόκτηση ιδίων συμμετοχικών τίτλων αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια (ΔΛΠ 32, παρ. 33). Σύμφωνα με το ΔΛΠ 1 (Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων) η ποσότητα των ιδίων μετοχών που κατέχονται γνωστοποιείται είτε στην Κατάσταση Οικονομικής Θέσης είτε στις Γνωστοποιήσεις. Επίσης το ΔΛΠ 24 (Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών) υπαγορεύει ότι η οντότητα πρέπει να παρέχει γνωστοποίηση όταν επαναποκτήσει ίδιους συμμετοχικούς τίτλους της από συνδεδεμένα μέρη (ΔΛΠ 32, παρ. 34).

Τόκοι, Μερίσματα, Ζημίες και Κέρδη

Τόκοι, μερίσματα, κέρδη και ζημίες που αφορούν ένα χρηματοοικονομικό μέσο που χαρακτηρίζεται ως χρηματοοικονομική υποχρέωση αναγνωρίζονται ως έξοδα ή δαπάνες στα αποτελέσματα. Οι διανομές προς τους κατόχους συμμετοχικών τίτλων χρεώνονται από την οικονομική οντότητα απευθείας στα ίδια κεφάλαια, αφού πρώτα αφαιρεθεί κάθε σχετικό όφελος φόρου εισοδήματος. Το κόστος διενέργειας της συγκεκριμένης συναλλαγής αντιμετωπίζεται λογιστικά, αφαιρετικά της καθαρής θέσης αφού πρώτα απαλειφθεί κάθε φορολογική ωφέλεια (ΔΛΠ 32, παρ. 35).

Η κατάταξη ενός χρηματοοικονομικού προϊόντος ως υποχρέωση ή ως συμμετοχικό τίτλο προσδιορίζει αν οι τόκοι, τα μερίσματα, οι ζημίες και τα κέρδη που το αφορούν, αναγνωρίζονται ως έξοδα ή δαπάνες στα αποτελέσματα. Έτσι, η διανομή μερίσματος, για μετοχές που αναγνωρίζονται εξ ολοκλήρου ως υποχρεώσεις, αναγνωρίζεται σαν δαπάνη στα αποτελέσματα με τον ίδιο τρόπο

όπως οι τόκοι ενός ομολόγου. Παρομοίως κέρδη και ζημίες που σχετίζονται με την εξόφληση ή την αναχρηματοδότηση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα. Εξοφλήσεις και αναχρηματοδοτήσεις συμμετοχικών τίτλων αναγνωρίζονται ως μεταβολές στα ίδια κεφάλαια. Τέλος οι αλλαγές στην εύλογη αξία ενός συμμετοχικού τίτλου δεν αναγνωρίζονται στις οικονομικές καταστάσεις (ΔΛΠ 32, παρ. 36).

Τα διάφορα κόστη που επιβαρύνουν μια οντότητα κατά την έκδοση ή την απόκτηση ιδίων συμμετοχικών της τίτλων (όπως για παράδειγμα έξοδα καταχώρησης στο μητρώο, διοικητικές αμοιβές, ποσά που καταβλήθηκαν σε νομικούς και λογιστές, κόστη εκτυπώσεων, τέλη χαρτοσήμου και άλλα), αντιμετωπίζονται λογιστικά αφαιρετικά της καθαρής θέσης μόνο εφόσον αφορούν αποκλειστικά και άμεσα την συναλλαγή αυτή και θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί σε διαφορετική περίπτωση. Τα κόστη μιας συναλλαγής καθαρής θέσης που εγκαταλείπεται αναγνωρίζονται ως δαπάνες (ΔΛΠ 32, παρ. 37). Τα κόστη συναλλαγής που αφορούν την έκδοση σύνθετων χρηματοοικονομικών μέσων, κατανέμονται στα στοιχεία της υποχρέωσης και των ιδίων κεφαλαίων του μέσου σε αναλογία προς την κατανομή του προϊόντος της έκδοσης (ΔΛΠ 32, παρ. 38).

3.5 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 7: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Γνωστοποιήσεις

Σκοπός και Πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 7

Ο σκοπός του προτύπου αυτού είναι να υποχρεωθούν όλες οι οικονομικές οντότητες να παρουσιάσουν και να γνωστοποιούν στοιχεία που έχουν σχέση με τα χρηματοοικονομικά μέσα. Αυτό αποσκοπεί, στο να μπορούν οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αξιολογούν σωστά την σημασία των χρηματοοικονομικών μέσων για την οικονομική κατάσταση και την απόδοση της οντότητας αλλά και να κατανοούν τη φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από αυτά. Τέλος, η οντότητα πρέπει να ενημερώνει και για τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται τους κινδύνους αυτούς, κατά την περίοδο αναφοράς. Οι αρχές του παρόντος ΔΠΧΠ συμπληρώνουν τις αρχές για την αναγνώριση, την επιμέτρηση και την παρουσίαση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων του ΔΛΠ 32 που αναλύθηκαν στην προηγούμενη ενότητα.

Το Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 7 εφαρμόζεται για όλες τις χρηματοοικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα, είτε είναι λίγα είτε πολλά, εκτός από τις παρακάτω περιπτώσεις:

- Εκείνες τις συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες που αντιμετωπίζονται λογιστικά από τα ΔΛΠ 27,28 και 31. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που τα Πρότυπα αυτά επιτρέπουν σε μια οντότητα να αντιμετωπίζει μια συμμετοχή σε θυγατρική, συγγενή εταιρία ή σε κοινοπραξία βάσει του ΔΠΧΑ 9, οι οντότητες εφαρμόζουν τις γνωστοποιήσεις των παραπάνω ΔΛΠ επιπλέον εκείνων του παρόντος ΔΠΧΑ. Επίσης οι οντότητες θα εφαρμόζουν το παρόν Πρότυπο σε παράγωγα που αφορούν συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρίες ή κοινοπραξίες εκτός αν το παράγωγο ανταποκρίνεται με τον ορισμό του συμμετοχικού τίτλου του ΔΛΠ 32.
- Δικαιώματα και υποχρεώσεις εργοδοτών σύμφωνα με προγράμματα παροχών σε εργαζόμενους στα οποία εφαρμόζεται το ΔΛΠ 19.
- Συμβάσεις για ενδεχόμενη αντιπαροχή σε μία συνένωση επιχειρήσεων. Η εξαίρεση αυτή αφορά μόνο τον αποκτώντα.
- Ασφαλιστήρια συμβόλαια όπως ορίζονται στο ΔΠΧΑ 4. Ωστόσο το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται σε παράγωγα τα οποία ενσωματώνονται σε ασφαλιστήρια συμβόλαια εάν άλλο Πρότυπο (ΔΠΧΑ 9) απαιτεί από την οντότητα να τα καταχωρήσει λογιστικά χωριστά.
- Χρηματοοικονομικά μέσα, συμβόλαια και υποχρεώσεις στο πλαίσιο πληρωμών που βασίζονται σε αξία μετοχών, για τα οποία ισχύει το ΔΠΧΑ 2. Και εδώ όμως, για τα συμβόλαια τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής άλλου Προτύπου (π.χ .ΔΠΧΑ 9), ισχύουν οι γνωστοποιήσεις του ΔΠΧΑ 7.

Επίπεδα Γνωστοποίησης και περαιτέρω Γνωστοποιήσεις

Το ΔΠΧΑ 7 απαιτεί ότι η κατάταξη των χρηματοοικονομικών μέσων σε εύλογη αξία καθορίζεται με αναφορά στην πηγή των εισροών που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της εύλογης αξίας. Η ταξινόμηση αυτή πραγματοποιείται σε 3 επίπεδα. Στο 1ο Επίπεδο η εύλογη αξία καθορίζεται με βάση τις χρηματιστηριακές τιμές (μη προσαρμοσμένες) σε ενεργείς αγορές για όμοια περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις. Στο 2ο Επίπεδο ανήκουν προϊόντα των οποίων η τιμή καθορίζεται με

βάση τις εισροές που είναι παρατηρήσιμες (εκτός των χρηματιστηριακών τιμών του Επιπέδου 1) είτε άμεσα είτε έμμεσα. Τέλος στο 3ο Επίπεδο έχουμε χρηματοοικονομικά μέσα των οποίων οι τιμές καθορίζονται από εισροές που βασίζονται σε μη παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς. Επίσης, η οντότητα κατατάσσει τα μέσα σε κατηγορίες ανάλογα με το αν αυτά αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία. Τα χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία δεν έχει εφαρμογή το ΔΠΧΑ 7 αντιμετωπίζονται χωριστά (Νεγκάκης, 2015).

Σύμφωνα με το ΔΠΧΠ 7, η οντότητα είναι υποχρεωμένη να γνωστοποιεί στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, πληροφορίες, οι οποίες θα τους παρέχουν τη δυνατότητα να αξιολογήσουν τη φύση και την έκταση των κινδύνων που απορρέουν από τα χρηματοοικονομικά μέσα στα οποία είναι εκτεθειμένη η οντότητα. Τέτοιοι κίνδυνοι, είναι ο πιστωτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας, ο συναλλαγματικός, ο κίνδυνος επιτοκίου, ο κίνδυνος της αγοράς καθώς και άλλοι κίνδυνοι τιμών. Μπορεί λοιπόν να ειπωθεί, ότι στόχος του ΔΠΧΑ 7 είναι να παρέχει στους χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μία ολοκληρωμένη εικόνα τόσο για τον τρόπο με τον οποίο λογιστικοποιήθηκαν τα χρηματοοικονομικά μέσα, όσο και για τους κινδύνους που το καθένα από αυτά φέρει για την οικονομική οντότητα.

3.6 Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39: Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση και Επιμέτρηση

Από 1/1/2018 το Πρότυπο αυτό έχει καταργηθεί, και αντικατασταθεί από το ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα. Παρ' όλα αυτά σκοπός της εργασίας αυτής είναι να συγκρίνει το παρελθόν και το παρόν και να διαπιστώσει τις αλλαγές που έφερε το ΔΠΧΑ 9 στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Για να δοθεί λοιπόν μία ακριβής εικόνα των αλλαγών κρίνεται απαραίτητο να αναλυθεί το καθεστώς που ίσχυε μέχρι και το 2017. Καθοριστική θέση λοιπόν σε αυτό το λογιστικό καθεστώς είχε το ΔΛΠ 39, το οποίο παρά τα προβλήματα του, κάλυπτε ένα πλήθος συναλλαγών και αντίστοιχων λογιστικών χειρισμών. Αυτοί οι λογιστικοί χειρισμοί θα αναφερθούν στην παρούσα ενότητα ώστε να γίνει ευκολότερη και η επακόλουθη σύγκριση των δύο Προτύπων. Η αναφορά στο ΔΛΠ 39 θα είναι από τη μία όσο το δυνατόν πιο σύντομη, εφόσον είναι ένα Πρότυπο το οποίο δεν ισχύει πλέον, και από την άλλη όσο το δυνατόν πιο περιεκτική, προκειμένου να γίνει πλήρως κατανοητό το λογιστικό πλαίσιο που υπήρχε πριν. Έτσι, η επακόλουθη σύγκριση θα καταστεί ευκολότερη και θα γίνει πραγματικά κατανοητό το τι άλλαξε το ΔΠΧΠ 9 σε σχέση με το ΔΛΠ 39.

Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής

Ο σκοπός του Προτύπου αυτού ήταν να καθορίσει τις αρχές για την καταχώριση και την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων και των υποχρεώσεων καθώς και ορισμένων συμβολαίων αγοράς ή πώλησης μη χρηματοοικονομικών στοιχείων. Επίσης, όριζε τις πληροφορίες που έπρεπε να γνωστοποιούνται στις οικονομικές καταστάσεις για τα μέσα αυτά.

Το ΔΛΠ 39 εφαρμόζοταν από όλες τις οικονομικές οντότητες και για όλα τα χρηματοοικονομικά μέσα. Εξαιρητές από το πεδίο εφαρμογής του Προτύπου αυτού ήταν οι παρακάτω περιπτώσεις:

- Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς εταιρίες και κοινοπραξίες, οι οποίες ανήκουν στο πεδίο εφαρμογής των ΔΛΠ 27,28 και 31. Ωστόσο, παράγωγα που σχετίζονται με τις επενδύσεις αυτές αλλά και χρηματοοικονομικά μέσα για τα οποία τα ίδια Πρότυπα 27,28 και 31 ορίζουν διαφορετικά, αντιμετωπίζονταν με βάση το ΔΛΠ 39.
- Τα δικαιώματα και οι δεσμεύσεις των εργοδοτών σύμφωνα με τα προγράμματα παροχών σε εργαζόμενους τα οποία διέπονται από το ΔΛΠ 19.
- Δικαιώματα και δεσμεύσεις από μισθώματα για τα οποία εφαρμόζεται το ΔΛΠ 17 (Μισθώσεις). Ωστόσο το ΔΛΠ 39 κάλυπτε θέματα απαιτήσεων από μισθώματα από πλευράς του εκμισθωτή όσον αφορούσε την παύση αναγνώρισης και την απομείωση, υποχρεώσεις από χρηματοδοτικές μισθώσεις από πλευράς μισθωτή όσον αφορά την παύση αναγνώρισης και τέλος τα παράγωγα που ενσωματώνονταν σε μισθωτήρια συμβόλαια.
- Χρηματοοικονομικά μέσα εκδοθέντα από την οντότητα που ικανοποιούν τον ορισμό του συμμετοχικού τίτλου του ΔΛΠ 32, συμπεριλαμβανομένων και των δικαιωμάτων προαίρεσης και αγοράς μετοχών.
- Συμβάσεις για μια ενδεχόμενη αντιπαροχή σε περίπτωση συνένωσης δύο επιχειρήσεων. Η εξαίρεση αυτή αφορά μόνο τον αποκτώντα.
- Συμβάσεις μεταξύ ενός αποκτώντος και ενός πωλητού σε μία συνένωση επιχειρήσεων, για την μελλοντική πώληση ή αγορά ενός αποκτώμενου στοιχείου σε μελλοντική ημερομηνία.

- Δικαιώματα και υποχρεώσεις βάσει ασφαλιστηρίου συμβολαίου τα οποία ανήκουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 4. Ωστόσο ασφαλιστήρια συμβόλαια που έχουν ενσωματωμένα παράγωγα ή έχουν την έννοια χρηματοοικονομικής εγγύησης διέπονταν από το ΔΛΠ 39.
- Χρηματοοικονομικά μέσα που αφορούν συμφωνίες για παροχές που εξαρτώνται από την αξία μετοχών για τα οποία εφαρμόζεται το ΔΠΧΠ 2.
- Δικαιώματα σε πληρωμές για την αποζημίωση για την αποζημίωση της οικονομικής οντότητας για δαπάνες για την τακτοποίηση υποχρεώσεων που έχουν αναγνωριστεί ως προβλέψεις σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 (Προβλέψεις).
- Όλες οι δανειακές δεσμεύσεις εκτός από αυτές που αναγνωρίζονται από την οντότητα ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις και αποτιμώνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, αυτές που δεν μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο και αποτελούν παράγωγα και τέλος εκείνες τις δανειακές δεσμεύσεις οι οποίες αφορούν την παροχή δανείου με επιτόκια χαμηλότερα από αυτά της αγοράς. Εκτός λοιπόν από τις προαναφερθείσες περιπτώσεις δανειακών δεσμεύσεων, όλες οι υπόλοιπες αντιμετωπίζονται από το ΔΛΠ 37. Για την παύση αναγνώρισης ωστόσο, το ΔΛΠ 39 εφαρμοζόταν σε όλες τις περιπτώσεις.

Λογιστικός Χειρισμός Σύμφωνα με το ΔΛΠ 39

Αρχική Επιμέτρηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων

Όταν μία οικονομική οντότητα αναγνώριζε λογιστικά ένα χρηματοοικονομικό μέσο, είτε περιουσιακό στοιχείο είτε υποχρέωση, η αρχική επιμέτρηση όφειλε να γινόταν σύμφωνα με το ΔΛΠ 39 στην εύλογη αξία συν τα κόστη συναλλαγών που είχαν άμεση σχέση με την απόκτηση ή την έκδοση του χρηματοοικονομικού μέσου. Αυτό ίσχυε εφόσον το προϊόν δεν είχε λογιστικοποιηθεί στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι όταν η οντότητα έκανε χρήση της λογιστικής της ημερομηνίας διακανονισμού για περιουσιακό στοιχείο που στη συνέχεια επιμετρούνταν στο κόστος ή στο αποσβεσμένο κόστος, τότε η αρχική αναγνώριση του στοιχείου γινόταν στην εύλογη αξία κατά την ημερομηνία συναλλαγής (ΔΛΠ 39, παρ. 43-44).

Μεταγενέστερη Αποτίμηση Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων και Υποχρεώσεων

Μετά την αρχική αναγνώριση και επιμέτρηση, το ΔΛΠ 39 κατέτασσε τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία σε τέσσερις κατηγορίες:

- Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.
- Επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι τη λήξη.
- Δάνεια και απαιτήσεις.
- Διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία.

Οι κατηγορίες αυτές εφαρμόζονταν για την αναγνώριση και την αποτίμηση κέρδους ή ζημίας σύμφωνα με το ΔΛΠ 39, ενώ η οντότητα μπορούσε να χρησιμοποιήσει και άλλες ονομασίες και περιγραφές για τις κατηγορίες, αρκεί να γνωστοποιούσε τις απαραίτητες πληροφορίες σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 7.

Μετά την αρχική αναγνώριση, η οντότητα όφειλε σύμφωνα με το ισχύον λογιστικό πλαίσιο του ΔΛΠ 39 να παρακολουθεί τα περιουσιακά στοιχεία, και τα παράγωγα που ήταν περιουσιακά στοιχεία, στην εύλογη αξία χωρίς να αφαιρεί τα κόστη συναλλαγής που προέκυπταν κατά πιθανή πώληση ή άλλη διάθεση. Ο κανόνας αυτός δεν ίσχυε ωστόσο για δάνεια και απαιτήσεις καθώς και για διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις που λογιστικοποιούνταν σύμφωνα με τη μέθοδο του αποσβεσμένου κόστους με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου αλλά και επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους (και παράγωγα που συνδέονται με αυτούς) των οποίων η εύλογη αξία δεν μπορούσε να προσδιορισθεί αξιόπιστα λόγω έλλειψης χρηματιστηριακής τιμής σε ενεργό αγορά. Τα τελευταία επιμετρούνταν στο κόστος.

Όσο αφορά τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, μετά την αρχική αναγνώριση η επιχείρηση τις αποτιμούσε όλες στο αποσβεσμένο κόστος με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου. Εξάιρεση στον κανόνα αυτό αποτελούσαν οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που επιμετρούνταν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων καθώς και αυτές που ανέκυπταν όταν η μεταβίβαση ενός περιουσιακού στοιχείου δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις για παύση αναγνώρισης του ή όταν ίσχυε η προσέγγιση της συνεχιζόμενης ανάμειξης. Επιπλέον τα συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης αναγνωρίζονταν στην αρχή στην εύλογη αξία τους και στη συνέχεια αποτιμώνταν στο μεγαλύτερο ποσό ανάμεσα στο ποσό που αναγνωρίστηκε σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 και το ποσό της αρχικής αναγνώρισης απομειωμένο κατά τη συνολική απόσβεση που έγινε με βάση το ΔΛΠ 18 (Εσοδα).

Τέλος παρόμοια αντιμετώπιση με το συμβόλαιο χρηματοοικονομικής εγγύησης είχαν και οι δεσμεύσεις παροχής δανείου με επιτόκια χαμηλότερα από της αγοράς.

Κέρδη και Ζημίες

Τα κέρδη και οι ζημίες που προέκυπταν από ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο ή μια χρηματοοικονομική υποχρέωση που ταξινομούνταν στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, επηρέαζαν τα αποτελέσματα. Από την άλλη, μεταβολές στοιχείων που ταξινομούνταν στα διαθέσιμα προς πώληση αναγνωρίζονταν απευθείας στα ίδια κεφάλαια μέσω της κατάστασης μεταβολών ιδίων κεφαλαίων. Εξαιρέση αποτελούσαν οι ζημίες απομείωσης. Κατά την διαγραφή του στοιχείου, το συνολικό κέρδος ή η ζημία μεταφερόταν στα αποτελέσματα (ΔΛΠ39,παρ. 55). Όσο αφορά τα χρηματοοικονομικά μέσα που απεικονίζονταν στο αποσβεσμένο κόστος, τα κέρδη ή οι ζημίες τους αναγνωρίζονταν στα αποτελέσματα κατά την διαγραφή ή την απομείωση μέσω της διαδικασίας της απόσβεσης (ΔΛΠ 39,παρ. 56).

Λογιστικός Χειρισμός Χρηματοοικονομικών Περιουσιακών Στοιχείων

Η ζημία απομείωσης για έναν μη εισηγμένο συμμετοχικό τίτλο ο οποίος δεν αποτιμούνταν στην εύλογη αξία ή ενός παραγώγου καθοριζόταν, ως η διαφορά από την λογιστική αξία του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου και της παρούσας αξίας των προεξοφλημένων ταμιακών ροών με επιτόκιο αυτό που ίσχυε για παρόμοια χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (ΔΛΠ 39, παρ. 66). Στην περίπτωση των δανειακών απαιτήσεων και των επενδύσεων που διακρατούνται μέχρι τη λήξη και αποτιμούνται στο αποσβεσμένο κόστος, η ζημία απομείωσης υπολογίζονταν ως η διαφορά ανάμεσα στη λογιστική αξία και στις μελλοντικές ταμιακές ροές προεξοφλημένες με το αρχικό επιτόκιο. Η απομείωση αυτή λογιστικοποιούνταν με πίστωση λογαριασμού προβλέψεων ή απευθείας πίστωση του στοιχείου. Η ζημία αναγνωριζόταν στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39, παρ. 63). Τέλος όσο αφορά τα διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, αν μία μείωση της εύλογης αξίας είχε αναγνωριστεί στα ίδια κεφάλαια και υπάρχουν αντικειμενικές αποδείξεις ότι το περιουσιακό στοιχείο έχει υποστεί ξανά απομείωση αξίας, τότε η ζημία που είχε αναγνωριστεί στα ίδια κεφάλαια θα αφαιρείται από αυτά και θα μεταφέρεται στα αποτελέσματα ακόμα και αν το στοιχείο δεν έχει διαγραφεί (ΔΛΠ 39, παρ. 67). Αν στο μέλλον, αυξανόταν η εύλογη αξία του παραπάνω περιουσιακού στοιχείου τότε η ζημία απομείωσης αναστρεφόταν και η αναστροφή αναγνωριζόταν στα αποτελέσματα (ΔΛΠ 39, παρ. 70).

3.7 Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9: Χρηματοοικονομικά Μέσα

Το ΔΛΠ 39, κάλυπτε ένα πλήθος συναλλαγών και χρηματοοικονομικών προϊόντων. Ωστόσο, όπως έχει ήδη αναφερθεί ήταν ένα από τα πιο δύσκολα και δυσνόητα Πρότυπα. Επομένως, δεν συμβάδιζε με τον στόχο της Επιτροπής Λογιστικών Προτύπων, η οποία λαμβάνοντας υπόψιν την παγκόσμια οικονομική κρίση καθώς και την δυσκολία του Προτύπου 39, τόσο στη θεωρία όσο και στη πράξη, ξεκίνησε από το 2009 διαδικασίες για την αντικατάστασή του. Το ΔΠΧΑ 9 είναι αυτό που αντικατέστησε το ΔΛΠ 39 και με την ενέργεια αυτή, η IASB ελπίζει ότι θα μπορέσει να επιτύχει πιο αποτελεσματικά τους στόχους της, που είναι να παρέχει ένα κοινό λογιστικό πλαίσιο με λιγότερο περίπλοκα πρότυπα, που θα βασίζεται σε διαφανείς αρχές και θα παρέχει αξιόπιστη και αποτελεσματική πληροφόρηση στους χρήστες των Οικονομικών Καταστάσεων.

Σκοπός και Πεδίο Εφαρμογής

Σκοπός του ΔΠΧΑ 9 είναι να καθιερώσει αρχές για τη χρηματοοικονομική αναφορά χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων με σκοπό την παροχή σχετικής και χρήσιμης πληροφόρησης στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, ώστε να μπορούν να κατανοήσουν το μέγεθος και τη σημασία των χρηματοοικονομικών μέσων για την επιχείρηση αλλά και τους κινδύνους που αυτά επιφυλάσσουν.

Το πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 είναι ίδιο με εκείνο του ΔΛΠ 39 από την άποψη ότι το ΔΠΧΑ 9 δεν εφαρμόζεται για θέματα που καλύπτονται από τα ΔΛΠ 27, 28, 17, 19, 37 και από τα ΔΠΧΑ 10, 4, 3, 2, και από το ΔΠΧΑ 15 που αφορά έσοδα από συμβάσεις με πελάτες που αποτελούν χρηματοοικονομικά μέσα. Επίσης στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 ανήκουν και οι δανειακές δεσμεύσεις τις οποίες η οντότητα ορίζει ως χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, οι δανειακές δεσμεύσεις που διακανονίζονται συμψηφιστικά και αποτελούν παράγωγα καθώς και οι δεσμεύσεις παροχής δανείου με επιτόκια χαμηλότερα εκείνων της αγοράς. Τέλος, το παρόν Πρότυπο εφαρμόζεται στις συμβάσεις αγοράς ή πώλησης χρηματοοικονομικών στοιχείων που μπορούν να διακανονιστούν συμψηφιστικά τοις μετρητοίς ή με άλλο χρηματοοικονομικό μέσο, με την εξαίρεση συμβάσεων που συνάφθησαν και κατέχονται για παραλαβή ή παράδοση μη χρηματοοικονομικών στοιχείων. Ακόμα όμως και αυτές, αν επιμετρώνται

στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων, ανήκουν στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9 εφόσον κάτι τέτοιο διορθώνει τυχόν “ λογιστικές αναντιστοιχίες” (ΔΠΧΑ 9, παρ. 2.1-2.5).

Λογιστικός Χειρισμός Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9 και Διαφορές με το ΔΛΠ 39

Όσο αφορά την αρχική αναγνώριση και την παύση της αναγνώρισης, το ΔΠΧΑ 9 δεν έφερε κάποια αλλαγή σε σύγκριση με το ΔΛΠ 39 εφόσον μία οικονομική οντότητα αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό μέσο όταν καθίσταται συμβαλλόμενη σε αυτό (η αρχική αναγνώριση γίνεται στην εύλογη αξία) και παύει να αναγνωρίζει ένα χρηματοοικονομικό προϊόν όταν εκπνεύσουν τα συμβατικά δικαιώματα της επί των ταμειακών ροών του προϊόντος ή όταν μεταβιβάσει το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο. Η μεταβίβαση ενός χρηματοοικονομικού προϊόντος είναι ένα ζήτημα το οποίο δεν είναι πάντα απλό, ωστόσο, συνοπτικά, σε τελικό επίπεδο εξαρτάται από το αν η οντότητα διατηρεί ή όχι τους κινδύνους και τα οφέλη από την κυριότητα του προϊόντος και από το εάν έχει διατηρήσει τον έλεγχο του χρηματοοικονομικού μέσου. Αναφορικά με τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, αυτές παύουν να αναγνωρίζονται, όταν η δέσμευση που καθορίζεται στη σύμβαση εκπληρώνεται, ακυρώνεται ή εκπνέει. Αλλαγή των όρων δανεισμού ή ανταλλαγή της υποχρέωσης με δανειστή χρεωστικών τίτλων με άλλους όρους, αντιμετωπίζεται ως εξόφληση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώρισης νέας χρηματοοικονομικής υποχρέωσης (ΔΠΧΑ 9, κεφ.3).

Στην μεταγενέστερη αναγνώριση το ΔΠΧΠ 9 φέρνει αλλαγές, καταργώντας τις παλιές 4 κατηγορίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (δάνεια και απαιτήσεις, διαθέσιμα προς πώληση περιουσιακά στοιχεία, επενδύσεις που διακρατούνται μέχρι την λήξη και στοιχεία που κατέχονται για εμπορικούς σκοπούς) και επιβάλλοντας την ταξινόμηση τους στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων ή μέσω λοιπών συνολικών εσόδων. Η επιλογή καθορίζεται από το επιχειρηματικό μοντέλο που ακολουθεί η οντότητα αλλά και από τα χαρακτηριστικά των ταμειακών ροών του περιουσιακού στοιχείου. Το περιουσιακό στοιχείο επιμετράται στο αποσβεσμένο κόστος όταν διακρατείται με σκοπό την είσπραξη συμβατικών ταμειακών ροών και όταν δημιουργούνται σε συγκεκριμένες ημερομηνίες ταμειακές ροές για την αποπληρωμή κεφαλαίου και τόκων επί του ανεξόφλητου υπολοίπου κεφαλαίου. Η ταξινόμηση στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων συνίσταται από το Πρότυπο, όταν το χρηματοοικονομικό στοιχείο πληροί τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις και επιπρόσθετα υπάρχει επιχειρηματικό μοντέλο που στοχεύει στην είσπραξη ταμιακών ροών και από την πώληση

χρηματοοικονομικών περιουσιακών στόχων. Προφανώς τα στοιχεία που δεν ταιριάζουν σε κάποια από τις παραπάνω κατηγορίες ταξινομούνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (ΔΠΧΑ 9, παρ. 4.1). Τέλος, οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις ταξινομούνται και επιμετρούνται με παρόμοιο τρόπο με αυτόν που όριζε το ΔΛΠ 39, με τις εξαιρέσεις να εξακολουθούν να ισχύουν.

Ένας ακόμα τομέας στον οποίο το ΔΠΧΑ 9 έφερε αλλαγές είναι αυτός των απομειώσεων της αξίας των χρηματοοικονομικών προϊόντων. Εδώ το ΔΛΠ 39 όριζε ότι στο τέλος κάθε χρήσης η οικονομική οντότητα έπρεπε να διενεργεί ελέγχους απομείωσης της αξίας των περιουσιακών της στοιχείων. Υπήρχαν συγκεκριμένες προϋποθέσεις για την αναγνώριση της απομείωσης και ελέγχονταν όλα τα περιουσιακά στοιχεία με εξαίρεση αυτά που ταξινομούνταν στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων. Η απομείωση αυτή απεικονιζόταν μέσω λογαριασμού προβλέψεων. Πολύ σημαντική λεπτομέρεια ήταν ότι το ΔΛΠ 39 λειτουργούσε με ένα μοντέλο πραγματοποιηθεισών παρά αναμενόμενων ζημιών, εφόσον αναμενόμενες στο μέλλον ζημιές δεν αναγνωρίζονταν όσο πιθανόν και να ήταν να συμβούν. Η μετάβαση αυτή από το ένα μοντέλο στο άλλο έγινε χάρη στους νέους κανόνες που εισήγαγε το ΔΠΧΑ 9. Το ΔΠΧΠ 9 λοιπόν, ορίζει ότι πρόβλεψη ζημίας έναντι αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών γίνεται σε χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρούνται στο αναπόσβεστο κόστος ή στην εύλογη αξία λοιπών συνολικών εσόδων, σε απαιτήσεις από μισθώματα, σε δανειακές δεσμεύσεις, σε συμβόλαια χρηματοοικονομικής εγγύησης και σε συμβάσεις που υπάγονται στο ΔΠΧΑ 15 “Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες”. Η απομείωση των περιουσιακών στοιχείων που ταξινομούνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων επιβαρύνει τα λοιπά συνολικά έσοδα και δεν μειώνει τη λογιστική αξία των στοιχείων στην κατάσταση οικονομικής θέσης. Ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου είναι αυτός που καθορίζει τον τρόπο σχηματισμού των προβλέψεων.

Για διευκόλυνση της κατανόησης του Προτύπου, διακρίνονται 3 Στάδια αναγνώρισης απομείωσης και σχηματισμού προβλέψεων. Το Στάδιο 1, στο οποίο κατατάσσονται τα χρηματοοικονομικά στοιχεία για τα οποία ο πιστωτικός κίνδυνος θεωρείται χαμηλός. Για τα στοιχεία αυτά σχηματίζεται πρόβλεψη ίση με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές εντός 12-μήνου, ενώ στη μεταγενέστερη αποτίμηση η πρόβλεψη αυτή εξακολουθεί να ισχύει εφόσον δεν υπάρχει σημαντική μεταβολή του κινδύνου. Τα έσοδα τόκων υπολογίζονται στο συνολικό ποσό του περιουσιακού στοιχείου (χωρίς να αφαιρούνται οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές). Όταν παρατηρείται σημαντική αύξηση του πιστωτικού κινδύνου από την αρχική αναγνώριση, το στοιχείο κατατάσσεται πλέον στο Στάδιο 2, όπου οι προβλέψεις σχηματίζονται βάσει των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών καθ’ όλη τη διάρκεια ζωής του χρηματοοικονομικού μέσου. Τα έσοδα τόκων υπολογίζονται όπως και στο Στάδιο 1. Τέλος στο Στάδιο 3 ανήκουν στοιχεία τα οποία είτε έχουν ήδη απομειωθεί είτε έχουν τόσο

υψηλό πιστωτικό κίνδυνο ώστε θεωρούνται πιστωτικά ζημιογόνα. Για τα στοιχεία αυτά αναγνωρίζονται προβλέψεις παρόμοιες με το Στάδιο 2 (δηλαδή καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του στοιχείου) ενώ τα έσοδα τόκων υπολογίζονται με βάση το συνολικό ποσό του δανείου μείον τις προβλέψεις. Αν το επίπεδο πιστωτικού κινδύνου αλλάξει για ένα χρηματοοικονομικό προϊόν, για παράδειγμα ο πιστωτικός κίνδυνος μειώνεται ενώ έχει ήδη σχηματιστεί πρόβλεψη για όλη τη διάρκεια ζωής του προϊόντος, τότε η πρόβλεψη ξαναεπιμετράται με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές δωδεκαμήνου και τα οποιαδήποτε κέρδη ή ζημιές από την αναστροφή των προβλέψεων αναγνωρίζονται στα Αποτελέσματα με βάση το παρόν Πρότυπο (ΔΠΧΑ 9, παρ. 5.5.1-5.5.8).

Τέλος το ΔΠΧΑ 9 άλλαξε σημαντικά το λογιστικό πλαίσιο που διέπει τη λογιστική αντιστάθμισης. Εδώ, το ΔΛΠ 39 αναγνώριζε 3 είδη αντιστάθμισης (εύλογης αξίας, ταμειακών ροών και καθαρής επένδυσης στο εξωτερικό) από τα οποία η επιχείρηση επέλεγε, ανάλογα με τη στρατηγική διαχείρισης κινδύνων. Επίσης, το ΔΛΠ 39 έθετε και ποσοτικό όριο στην αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης. Συγκεκριμένα, όταν οι μεταβολές στην εύλογη αξία ή στις ταμειακές ροές ενός αντισταθμισμένου στοιχείου συμψηφίζονταν με αυτές των μέσων αντιστάθμισης, η αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης έπρεπε να κυμαίνεται από 80 έως 125% για να θεωρείται υψηλή. Μία πρώτη αισθητή αλλαγή που έφερε το ΔΠΧΑ 9 είναι αρχικά η απαίτηση για επιπρόσθετες γνωστοποιήσεις για τις δραστηριότητες διαχείρισης κινδύνου, με σκοπό την πληρέστερη πληροφόρηση των χρηστών των οικονομικών καταστάσεων για αυτές, αλλά και για την σημασία τους για τα μεγέθη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Επιπλέον, το ΔΠΧΠ 9 δίνει στις οικονομικές οντότητες μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τα αντικείμενα αντιστάθμισης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την λογιστική αντιστάθμισης. Τέτοια είναι παράγωγα και μη χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων καθώς και συστατικά στοιχεία μη παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων (υπό την προϋπόθεση ότι μπορούν να αναγνωριστούν και να επιμετρηθούν ξεχωριστά). Τέλος, το παρόν Πρότυπο σε αντίθεση με το ΔΛΠ 39 δεν θέτει αυστηρά όρια στην αποτελεσματικότητα της αντιστάθμισης. Αντί αυτού, είναι απαραίτητο να υπάρχει μία λογική οικονομική σχέση ανάμεσα στο αντισταθμισμένο στοιχείο και στο μέσο αντιστάθμισης και ο συντελεστής αντιστάθμισης να είναι ο ίδιος που προκύπτει από την ποσότητα του αντισταθμισμένου στοιχείου και την ποσότητα του μέσου αντιστάθμισης.

Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης 9 και Τράπεζες

Η καρδιά του χρηματοπιστωτικού τομέα θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι είναι οι τράπεζες. Μέσω αυτών γίνονται επενδύσεις, δανεισμοί, συναλλαγές και γενικά η πλειοψηφία των οικονομικών συναλλαγών που μπορούν να παρατηρηθούν σε μια οικονομία. Οι τράπεζες όμως, αποτελούν και οι ίδιες οικονομικές οντότητες που έχουν το δικό τους ενεργητικό, παθητικό και ίδια κεφάλαια και λειτουργούν με σκοπό την επίτευξη κέρδους. Σαν οικονομικές οντότητες όμως, όπως είναι επακόλουθο, οι τράπεζες εκτίθενται και μάλιστα σε μεγαλύτερο βαθμό από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις σε χρηματοοικονομικά προϊόντα και πιστωτικούς κινδύνους. Άρα οι τράπεζες, είναι οι πρώτες οι οποίες επηρεάστηκαν άμεσα από την υποχρεωτική εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 από 1/1/2018. Άλλωστε είναι και αυτές οι οποίες έχουν ξοδέψει τα περισσότερα κεφάλαια και έχουν επωμιστεί το μεγαλύτερο κόστος για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων και των διαδικασιών τους.

Ειδικά στην Ελλάδα του 2019 που η οικονομική κρίση υφίσταται ακόμα και μάλιστα σε αρκετά μεγάλο βαθμό, με τις τράπεζες να αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας και προβλήματα με την είσπραξη δανείων από πελάτες, εκτιμάται ότι η μετάβαση από ένα μοντέλο υφιστάμενων ζημιών (ΔΛΠ 39) σε ένα μοντέλο εκτιμώμενων (ΔΠΧΑ 9) θα έχει άμεσες και ίσως σοβαρές συνέπειες στον ισολογισμό και στα χαρτοφυλάκια των τραπεζών. Οι λογαριασμοί των προβλέψεων θα πρέπει να τροποποιηθούν καταλλήλως ώστε να εναρμονιστούν με το ισχύον λογιστικό πλαίσιο του ΔΠΧΑ 9, πράγμα το οποίο σημαίνει πιθανή μείωση των εσόδων της τράπεζας. Ο λογαριασμός όμως που φαίνεται να ανησυχεί τις τράπεζες περισσότερο είναι αυτός των απομειώσεων.

Παρά τις ζημίες όμως που αναμένονται στα αποτελέσματα των τραπεζών, υπάρχουν και τα θετικά. Ένα από αυτά είναι ότι το μοντέλο των πραγματοποιηθεισών ζημιών που ίσχυε εμπόδιζε τις τράπεζες από το να αναγνωρίσουν ζημίες που δεν είχαν πραγματοποιηθεί ή να τις αναγνωρίσουν καθυστερημένα με αποτέλεσμα την αβεβαιότητα των αγορών. Η μετάβαση λοιπόν στο μοντέλο των αναμενόμενων ζημιών θα έχει ως αποτέλεσμα μια καλύτερη απεικόνιση των σωρευτικών κινδύνων των δανειακών χαρτοφυλακίων καθώς και τη δυνατότητα πραγματοποίησης μεγαλύτερων προβλέψεων για επισφαλή δάνεια. Αυτό θα οδηγήσει σε χαμηλότερους ισολογισμούς και μειωμένη κεφαλαιακή επάρκεια αρά ίσως κάνει τις τράπεζες πιο προσεκτικές όσο αφορά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών της.

Εν πάσει περιπτώσει, το συμπέρασμα είναι ότι η μελέτη των αποτελεσμάτων και επιδράσεων που είχε η μετάβαση από το ΔΛΠ 39 στο ΔΠΧΑ 9 παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και σημασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ

4.1 Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να καταγραφούν, να μελετηθούν και να επεξηγηθούν οι αλλαγές που έφερε η μετάβαση από το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 στο Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 στην ελληνική οικονομία. Οι οικονομικές οντότητες που επηρεάστηκαν περισσότερο από τις αλλαγές αυτές είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Για τον λόγο αυτό θα αναλυθούν οι οικονομικές καταστάσεις χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με σκοπό να απαντηθούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποιο είναι το συνολικό ποσοτικό αντίκτυπο στα αποτελέσματα των τραπεζών; Είναι κέρδος ή ζημία;
- Που οφείλεται το παραπάνω αποτέλεσμα; Ποιοι λογαριασμοί και κατά πόσο επηρεάστηκαν ώστε να οδηγήσουν σε αυτή τη διαφορά;

4.2 Ερευνητικές Υποθέσεις

Πριν παρουσιαστούν και αναλυθούν τα αποτελέσματα, θα διατυπωθούν ερευνητικές υποθέσεις με βάση τα παραπάνω ερωτήματα. Η επαλήθευση των υποθέσεων αυτών θα αποτελέσει τον κεντρικό άξονα και την κατακλείδα του παρόντος κεφαλαίου. Η πρώτη λοιπόν υπόθεση είναι σχετική με τον αντίκτυπο στα αποτελέσματα των τραπεζών και εξετάζει αν η μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 επηρέασε ή όχι τα αποτελέσματα των τραπεζών. Η δεύτερη υπόθεση αφορά τα ποσά των λογαριασμών και στόχος είναι να διαπιστωθεί αν η μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 μετέβαλλε ποσοτικά λογαριασμούς της λογιστικής ή αν αποτυπώθηκε με κάποιο άλλο τρόπο. Αν και οι απαντήσεις σε αυτές τις υποθέσεις μοιάζουν προφανείς, είναι σημαντικό σε πρώτο στάδιο να εξετασθούν χωριστά ώστε να αποτελέσουν τη βάση για μελλοντικές έρευνες. Προκειμένου να απαντηθούν τα παραπάνω διεξήχθη έρευνα στα αποτελέσματα των ελληνικών τραπεζών για το έτος 2018.

4.3 Δείγμα της έρευνας

Λόγω του σχετικά μικρού μεγέθους της ελληνικής οικονομίας, δεν υπάρχουν πολλά μεγάλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Συγκεκριμένα στο Χρηματιστήριο Αθηνών, διαπραγματεύονται οι μετοχές μόλις 6 ελληνικών τραπεζών. Αυτές είναι οι Τράπεζα της Ελλάδος, η Τράπεζα Πειραιώς Α.Ε., η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος Α.Ε., η ΑΤΤΙΚΑ BANK Α.Τ.Ε., η ALPHA Τράπεζα Α.Ε. και η Τράπεζα EUROBANK ERGASIAS Α.Ε. . Γίνεται λοιπόν εμφανές, ότι ο πληθυσμός του δείγματος μας είναι πολύ μικρός ώστε να πραγματοποιηθεί επιλεκτική δειγματοληψία. Ωστόσο, η Τράπεζα της Ελλάδος αν και έχει συσταθεί με τη μορφή Ανωνύμου Εταιρίας, είναι μία Τράπεζα η οποία διαδραματίζει ρυθμιστικό ρόλο στο ευρύτερο ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα. Συγκεκριμένα, συμμετέχει στην χάραξη νομισματικής πολιτικής και τη διαχείριση των αποθεματικών χρυσού εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, στην εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και λειτουργεί ως ταμίας και εντολοδόχος του Ελληνικού Δημοσίου. Έχει λοιπόν ρυθμιστικό, παρά εμπορικό πλαίσιο λειτουργίας. Επίσης, οι οικονομικές καταστάσεις που υποχρεούται να δημοσιεύει είναι διαφορετικές από τις υπόλοιπες Τράπεζες και ως αποτέλεσμα δεν μπορούν να αντληθούν επαρκή στοιχεία για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας. Επομένως, προκειμένου να απαντηθούν τα παραπάνω ερωτήματα θα εξεταστούν οι οικονομικές καταστάσεις των 5 από τις 6 ελληνικές τράπεζες (εκτός από την Τράπεζα της Ελλάδος) που είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών.

4.4 Μεθοδολογία της Έρευνας

Οι ερευνητικές μέθοδοι διακρίνονται σε ποσοτικές και ποιοτικές. Η διαφορά των δύο μεθόδων έγκειται στο γεγονός ότι η πρώτη επιχειρεί να εξηγή γεγονότα, ενώ η δεύτερη να περιγράφει και να κατανοεί. Κατά την χρήση ποσοτικής μεθόδου προτιμώνται τεχνικές που αφορούν ποσοτικές αναλύσεις και μετρήσεις, χρησιμοποιώντας κατά κύριο λόγο την γλώσσα των μαθηματικών. Αντίθετα στην χρήση ποιοτικών μεθόδων τις επικρατούσες τεχνικές αποτελούν η αφήγηση, ο λόγος, ο διάλογος και η επιχειρηματολογία.

Η μέθοδος που ακολουθήθηκε για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας ήταν ποιοτική. «Ο ερευνητής που ακολουθεί την ποιοτική μέθοδο παρατηρεί, παίρνει συνεντεύξεις, κρατά σημειώσεις, περιγράφει και ερμηνεύει τα φαινόμενα όπως ακριβώς έχουν» (Παρασκευοπούλου-Κόλλια 2008, σελ.74). Τα είδη της ποιοτικής έρευνας είναι η Συνέντευξη (δομημένη, μη δομημένη, ημιδομημένη),

οι ομάδες εστίασης, η ανάλυση λόγου, η ανάλυση κειμένων, η ανάλυση περιεχομένου, οι μελέτες ευχρηστίας, η μελέτη περίπτωσης και η Παρατήρηση (συμμετοχική και μη συμμετοχική παρατήρηση) (Ζαφειρόπουλος, 2005).

Ερευνητικό Εργαλείο

Σαν ερευνητικό εργαλείο επιλέχθηκε η μέθοδος της μελέτης περιπτώσεως (Case Study). Το Case Study είναι η πιο διαδεδομένη μέθοδος επιστημονικής έρευνας και εφαρμόζεται σε πολλούς τομείς μεταξύ των οποίων και η οικονομία. Ο λόγος που έγινε η επιλογή του Case Study ως ερευνητικό εργαλείο, είναι ότι η μεθοδολογία αυτή είναι προτιμότερη όταν πρέπει να απαντηθούν ερωτήματα του τύπου “πώς” και “γιατί”, όταν ο ερευνητής έχει ελάχιστο έλεγχο επί των συμβάντων και όταν το αντικείμενο είναι ένα σύγχρονο φαινόμενο (Yin, 2003). Επίσης, η μεθοδολογία του Case Study ταιριάζει στις περιπτώσεις που το αντικείμενο της έρευνας δεν είναι ευρέως γνωστό, δεν έχει μελετηθεί σε βάθος και επιτρέπει στον ερευνητή το χτίσιμο θεωρίας (Eisenhardt, 1989). Σύμφωνα με τον Yin (2003), «το Case Study είναι μια εμπειρική έρευνα που διερευνά ένα σύγχρονο φαινόμενο μέσα σε ένα πραγματικό πλαίσιο, ειδικά όταν τα όρια μεταξύ του φαινομένου και του γενικού πλαισίου δεν είναι εμφανή και στην οποία χρησιμοποιούνται πολλαπλές πηγές στοιχείων και θεωρητικές υποθέσεις που καθοδηγούν τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων».

Ανάλογα με τον σκοπό της έρευνας διακρίνονται 3 τύποι Case Study. Ο επεξηγηματικός, ο ερευνητικός και ο περιγραφικός. Το επεξηγηματικό Case Study απαντάει σε ερωτήσεις του τύπου “πώς” και “γιατί” και ερευνάει την σχέση μεταξύ αιτίου και αποτελέσματος. Το ερευνητικό Case Study εστιάζει σε ερωτήσεις του τύπου “τί” και χρησιμοποιείται για να εντοπιστούν τα αποτελέσματα ενός φαινομένου ή μιας κατάστασης. Τέλος, το περιγραφικό Case Study περιγράφει ένα φαινόμενο στο πλαίσιο του.

Όσο αφορά τον σχεδιασμό, οι μελέτες περιπτώσεως χωρίζονται σε μεμονωμένες και πολλαπλές. Οι μεμονωμένες χαρακτηρίζονται από την προσπάθεια του ερευνητή να κρίνει μια θεωρία με το να την επαληθεύσει ή να την απορρίψει. Αντίθετα, οι πολλαπλές μελέτες περιπτώσεως έχουν ως σκοπό το χτίσιμο θεωρίας μέσα από την μελέτη και τη σύγκριση περιπτώσεων για την διεξαγωγή συμπερασμάτων.

Συμπερασματικά, το αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι να καταγράψει αλλαγές, να κατανοήσει που οφείλονται και να συμπεράνει αν έχουν θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο. Ασχολείται με ένα θέμα που είναι σύγχρονο (το 2018 ήταν το πρώτο έτος υποχρεωτικής εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9), θέλει να απαντήσει σε ερωτήσεις του τύπου “τι” αλλαγές έχουν επέλθει και θα βασιστεί στην σύγκριση των αποτελεσμάτων πολλών τραπεζών για το “χτίσιμο θεωρίας”. Για όλους τους

παραπάνω λόγους, το καταλληλότερο εργαλείο έρευνας κρίνεται ότι είναι η μελέτη περίπτωσης (Case Study) και συγκεκριμένα, ερευνητικό Case Study με πολλαπλές περιπτώσεις.

4.5 Διεξαγωγή της Έρευνας και Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων

Η παρούσα έρευνα διεξήχθη μέσω της μελέτης των οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών, οι οποίες αντλήθηκαν από τον ιστότοπο www.helex.gr. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα από κάθε τράπεζα ξεχωριστά μαζί με κάποιες εισαγωγικές πληροφορίες για την ιστορία και το μέγεθος των τραπεζών αυτών.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Η Τράπεζα Πειραιώς ιδρύθηκε το 1916. Κατόπιν μεγάλης ανάπτυξης εργασιών, μεγεθών και δραστηριοτήτων επεκτάθηκε, με αποτέλεσμα σήμερα να παίζει σημαντικό ρόλο στην ελληνική αγορά, κατέχοντας μερίδιο αγοράς 29% στα δάνεια και στις καταθέσεις. Σημεία σταθμοί στην ιστορία της δημιουργίας του ομίλου ήταν η απορρόφηση των εργασιών της Chase Manhattan στην Ελλάδα, η εξαγορά της τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης και της μικρής εξειδικευμένης τράπεζας Credit Lyonnais Hellas το 1998, η απόκτηση του ελέγχου τη Τράπεζας Χίου και η απορρόφηση των εργασιών της National Westminster Bank PLC στην Ελλάδα το 1999. Το 2002, η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τον έλεγχο της ETAbank. Το 2012, απέκτησε επιλεγμένα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού από την Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος και την Γενική Τράπεζα. Τον Μάρτιο του 2013 η Τράπεζα Πειραιώς απέκτησε τις ελληνικές δραστηριότητες στην Ελλάδα της Τράπεζας Κύπρου, της Cyprus Popular Bank και της Ελληνικής Τράπεζας. Τον Ιούνιο του 2013, απέκτησε την Millennium Bank Ελλάδας ενώ το 2015, απέκτησε το «υγιές» μέρος της Πανελλήνιας Τράπεζας. Το περασμένο έτος η Τράπεζα Πειραιώς πούλησε τις θυγατρικές της σε Αλβανία και Βουλγαρία, τις Tirana Bank και Piraeus Bulgaria AD αντίστοιχα. Σήμερα, η Τράπεζα Πειραιώς είναι η μητρική ενός από τους μεγαλύτερους ομίλους για τα ελληνικά δεδομένα με σύνολο ενεργητικού 61,88 δις € και απασχολούμενο προσωπικό 12,1 χιλ. εργαζόμενους. Τα ίδια Κεφάλαια του ομίλου διαμορφώθηκαν στα 7,5 δις € ενώ τα εποπτικά κεφάλαια CET1 (Common Equity Tier 1) σε 6,5 δις €, ικανοποιώντας έτσι τις απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας της Basel III με δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 14,0% σε pro-forma βάση. (www.piraeusbankgroup.com)

Όσο αφορά τον αντίκτυπο του ΔΠΧΑ 9 στις οικονομικές καταστάσεις από 1/1/2018, ισοδυναμεί με 1,969 δις € για τον όμιλο και 1,895 δις € για την τράπεζα και αναλύεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 4.1

Αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9 στα Ίδια Κεφάλαια (ποσά σε εκατομμύρια)	Όμιλος	Τράπεζα
Μείωση από επιπρόσθετες προβλέψεις απομειώσεων-συνεχιζόμενες δραστηριότητες	1.912	1.843
Αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9 στα Ίδια Κεφάλαια (ποσά σε εκατομμύρια)	Όμιλος	Τράπεζα
Μείωση από επιπρόσθετες προβλέψεις απομειώσεων-μη συνεχιζόμενες δραστηριότητες	5	-
Μείωση από την ανακαταμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων εξαιτίας των αλλαγών στις κατηγορίες κατάταξης των χρηματοοικονομικών στοιχείων	25	25
Καθαρός αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9 στα Ίδια Κεφάλαια	1.942	1.868
Αντίκτυπος στις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες των κατεχόμενων προς πώληση ομολόγων επιμετρώμενων στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	27	27
Συνολικός αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9	1.969	1.895

Τόσο η Τράπεζα όσο και ο Όμιλος δεν αναγνώρισαν κάποιο αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο, εκτός από το ποσό του 1 εκατομμυρίου € από τις θυγατρικές, βασιζόμενοι στην εκτίμηση της Διεύθυνσης ότι ένα τέτοιο περιουσιακό στοιχείο δεν είναι ανακτήσιμο. Αυτά τα μη αναγνωρισμένα αναβαλλόμενα φορολογικά περιουσιακά στοιχεία εκτιμούνται στα 563 και 542 εκατομμύρια € για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα. Η αρχική εκτίμηση της επίδρασης του ΔΠΧΑ 9 ήταν 1,621 και 1,546 δις € δεν επαληθεύτηκε εξαιτίας 2 παραγόντων:

- Διαφορές ανάμεσα στην εκτίμηση και την πραγματικότητα όσο αφορά την επιμέτρηση δανείων σε πελάτες που παρακολουθούνται στο αναπόσβεστο κόστος, με βάση το μοντέλο αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών, ύψους 315 εκατομμυρίων €.
- Αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9 στα χρηματοοικονομικά μέσα που περιλαμβάνονται στην κατηγορία “Άλλα Περιουσιακά Στοιχεία” καθώς αυτό δεν ήταν μέρος της αρχικής εκτίμησης. Το ύψος της διαφοράς αυτής επιμετράται σε 34 και 33 εκατομμύρια € για τον Όμιλο και την Τράπεζα αντίστοιχα.

Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί ο αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9 στον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας του Ομίλου της Τράπεζας Πειραιώς. Για καλύτερη κατανόηση του πίνακα πρέπει να αναφερθεί ότι η Τράπεζα Πειραιώς όπως και πολλές Ευρωπαϊκές Τράπεζες έχουν το δικαίωμα να εφαρμόσουν, και το κάνουν, την μεταβατική ρυθμιστική τροπολογία Νο. 2017/2395 της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση την οποία οι τράπεζες έχουν μία μεταβατική περίοδο 5 ετών στη διάρκεια της οποίας μπορούν να αφαιρέσουν σταδιακά τις ζημίες που προκύπτουν από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 από τα Ίδια Κεφάλαια. Συγκεκριμένα για το περασμένο έτος το 95% των ζημιών, δηλαδή το 95% των 1,969 δις € που προαναφέρθηκε μπορεί να συμπεριληφθεί στα Ίδια Κεφάλαια. Φυσικά το ποσοστό αυτό θα μειώνεται κάθε έτος. Αναφορικά, το 2022 θα είναι 25% ενώ το 2023 0% και τότε πλέον μπορεί να ειπωθεί ότι το ο αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9 αντικατοπτρίζεται πλήρως στα Ίδια Κεφάλαια. Στον παρακάτω λοιπόν πίνακα παρουσιάζονται τα Ίδια Κεφάλαια με βάση το ΔΛΠ 39, με βάση την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 (95%) και με βάση την πλήρη μετάβαση (ποσά σε εκατομμύρια €):

Πίνακας 4.2

Όμιλος			
Σημαντικά μεγέθη Κεφαλαίου	Ημερομηνία		
	31/12/2017	1/1/2018	1/1/2018
	ΔΛΠ 39	ΔΠΧΑ 9 Μεταβατική Περίοδος	ΔΠΧΑ 9 Πλήρης εφαρμογή

Κεφάλαιο Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1	7.711	7.325	5.151
Κεφάλαιο Κατηγορίας 1	7.711	7.325	5.151
Συνολικό Κεφάλαιο	7.711	7.325	5.151
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων που περιέχουν κίνδυνο (εντός και εκτός ισολογισμού)	50.981	50.149	48.589
Ποσοστά Κεφαλαίου (%)			
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας)*	15,1%	14,6%	10,6%
Δείκτης Κεφαλαίου Κατηγορίας 1	15,1%	14,6%	10,6%
Συνολικός Δείκτη Κεφαλαίου	15,1%	14,6%	10,6%
Δείκτης Μόχλευσης	11,7%	10,9%	8,1%

Όσο αφορά τις αλλαγές που έφερε το ΔΠΧΑ 9 στην κατηγοριοποίηση του τρόπου παρακολούθησης των χρηματοοικονομικών μέσων κατά τη μεταγενέστερη αναγνώριση θα παρουσιαστούν οι αλλαγές που προέκυψαν την 31/12/2017. Δηλαδή, παρακάτω θα παρουσιαστούν οι ανακατατάξεις που έγιναν αναφορικά με τους λογαριασμούς παρακολούθησης των χρηματοοικονομικών μέσων και όχι ποσοτικές αλλαγές στην επιμέτρηση:

- Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων αυξήθηκαν από 1,500 δις € σε 1,504 δις € εξαιτίας αναταξινόμησης 5 εκατ. € παράγωγων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων (το έξτρα 1 εκατ. αφορά ενδοομιλικά παράγωγα και δεν εμφανίζεται στις ενοποιημένες καταστάσεις).
- Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία αυξήθηκαν από 0 € σε 134 εκατ. € εξαιτίας αναταξινόμησης χρεογράφων στο αναπόσβεστο κόστος αξίας 23 εκατ. (ο λογαριασμός αυτός παρουσιάζει πλέον μηδενικό υπόλοιπο) και διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων αξίας 111 εκατ. €.
- Τα παράγωγα περιουσιακά στοιχεία αυξήθηκαν από 460 εκατ. € σε 472 εκατ. € εξαιτίας αναταξινόμησης διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων αξίας 22 εκατ. €, από τα οποία 5

εκατ. € στην συνέχεια αύξησαν τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία όπως αναφέρθηκε πιο πάνω και τα άλλα 5 εκατ. € αύξησαν τον λογαριασμό “Δάνεια σε πελάτες που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων”.

- Τα δάνεια σε πελάτες στο αναπόσβεστο κόστος μειώθηκαν από 44,720 δις € σε 44,602 δις €, εξαιτίας αναταξινόμησης τους στο λογαριασμό “Δάνεια σε πελάτες που επιμετρώνται υποχρεωτικά στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων” ο οποίος σε συνδυασμό με την παραπάνω αναταξινόμηση αυξήθηκε από 0 € σε 123 εκατ. €.
- Τα διαθέσιμα προς πώληση χρεόγραφα μειώθηκαν από 2,204 δις € σε 0 λόγω κατάργησης της κατηγορίας “Διαθέσιμα προς πώληση χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία”. Τα 133 εκατ. € αναφέρθηκε παραπάνω πως αναταξινομήθηκαν, ενώ τα υπόλοιπα 2,071 δις € αναταξινομήθηκαν στον καινούριο πλέον λογαριασμό “Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων”.
- Τέλος, έγινε αναταξινόμηση ποσού 12 εκατ. € (ζημίας) από το απόθεμα των διαθεσίμων προς πώληση χρεογράφων στα παρακρατηθέντα κέρδη (ζημίες) τα οποία από (8,327) δις € αυξήθηκαν σε (8,339) δις €.

Τέλος, θα παρουσιαστούν οι διαφορές όσο αφορά την απομείωση και τις προβλέψεις με βάση το παλιό μοντέλο ΔΛΠ 39/ΔΛΠ 37 και το καινούριο μοντέλο του ΔΠΧΑ 9 (αφορά τα ποσά έναρξης του οικονομικού έτους 2018 και τα ποσά εκφράζονται σε εκατ. €):

Πίνακας 4.3

Όμιλος	Απομείωση με βάση το ΔΛΠ 39 και Προβλέψεις με βάση το ΔΛΠ 37	Επανακαταμετρήσεις με βάση το μοντέλο ECL του ΔΠΧΑ 9	Απομείωση με βάση το ΔΠΧΑ 9
Μετρητά σε κεντρικές Τράπεζες	-	(0)	(0)
Δάνεια σε πιστωτικά ιδρύματα	-	(0)	(0)

Δάνεια σε πελάτες στο αναπόσβεστο κόστος	(15.378)	(1.724)	(17.102)
Χρεόγραφα στο αναπόσβεστο κόστος	-	-	-
Συμφωνίες επαναπώλησης με πελάτες	-	(0)	(0)
Άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	(223)	(34)	(257)
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	-	(27)	(27)
Σύνολο	(15.601)	(1.785)	(17.386)
Εγγυήσεις δανείων εκτός Ισολογισμού	-	(17)	(17)
Χρηματοοικονομικές εγγυήσεις εκτός Ισολογισμού	-	(137)	(137)
Σύνολο	-	(154)	(154)

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS

Η Τράπεζα EUROBANK ERGASIAS ιδρύθηκε το 1990. Κατά την αρχική της ίδρυση ονομαζόταν Ευρωεπενδυτική Τράπεζα Α.Ε. και δραστηριοποιούνταν στους τομείς της επενδυτικής τραπεζικής και του private banking. Το 1994 απέκτησε ποσοστό συμμετοχής 75% στην Banque de Depots, που αργότερα θα μετονομαστεί σε EFG Private Bank (Luxembourg) SA. Το 1997 μετονομάζεται σε Τράπεζα EFG Eurobank ΑΕ, συγχωνεύεται με την ΙΝΤΕΡΜΠΑΝΚ ΕΛΛΑΔΟΣ και εξαγοράζει το δίκτυο καταστημάτων της Credit Lyonnais Grece SA. Το 1998 εξαγοράζει ποσοστό συμμετοχής ελέγχου της Τράπεζας Αθηνών ΑΕ και εξαγοράζει από κοινού με την Consolidated Eurofinance Holdings (CEH) SA ποσοστό συμμετοχής 18,4% στην Τράπεζα Εργασίας ΑΕ. Το 1999 μπαίνει πλέον στο Χρηματιστήριο Αθηνών και συγχωνεύεται με την Τράπεζα Αθηνών ΑΕ και και την Τράπεζα Κρήτης ΑΕ. Το 2000 συγχωνεύεται με την Τράπεζα Εργασίας ΑΕ και μετονομάζεται σε Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias ΑΕ. Επίσης αποκτά και ποσοστό συμμετοχής 19,25% στην

Bancpost SA Ρουμανίας. Στα επόμενα χρόνια επεκτείνει το δίκτυο της στα Βαλκάνια αποκτώντας θυγατρικές σε Βουλγαρία (Postbank Βουλγαρίας, DZI Bank), Σερβία (EFG Eurobank stedionica AD Beograd, Nacionalna stedionica Banka), Ρουμανία (Bancpost SA), Τουρκία (HC Istanbul, Tekfenbank Τουρκίας), Ουκρανία (Universal Bank) και Πολωνία (Polbank EFG). Το 2012 πωλεί την Eurobank Tekfen και μεταβιβάζει μερίδιο 70% της Polbank EFG. Το ίδιο έτος αλλάζει το όνομα της σε Τράπεζα Eurobank Ergasias ΑΕ, δηλαδή το τωρινό. Το 2013 ανακεφαλαιοποιείται από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και απορροφά λόγω συγχώνευσης το Νέο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο Ελλάδος ΑΤΕ και τη Νέα Proton Τράπεζα ΑΕ. Τα επόμενα 2 έτη προχωρά δύο φορές σε αύξηση του μετοχικού τη κεφαλαίου κατά 2,864 δις € και 2,039 δις € αντίστοιχα, με αποτέλεσμα το 2015 το 97,62% της Τράπεζας να ανήκει σε θεσμικούς επενδυτές και ιδιώτες μετόχους. Το 2016 παραχωρεί την Universal Bank στην Ουκρανία ενώ το 2018 προχωράει στην πώληση των θυγατρικών Bancpost, ERB Retail Services IFN SA και ERB Leasing IFN SA στην Ρουμανία. Το ίδιο έτος ανακοινώνει την επιτυχή συμφωνία της με την Grivalia περί συγχώνευσης με σκοπό την ενίσχυση του μετοχικού της κεφαλαίου. Σήμερα, είναι ένας από τους μεγαλύτερους τραπεζικούς ομίλους στην Ελλάδα με σύνολο ενεργητικού 58 δις € και 13.162 απασχολούμενο προσωπικό. (www.eurobank.gr)

Αρχικά, ο συνολικός αντίκτυπος της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9 υπολογίζεται σε 1,090 δις € προ φόρου από το οποίο ποσό αφαιρείται αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο ύψους 5 εκατ. €, ώστε προκύπτει το τελικό ποσό των 1,085 δις €. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της τράπεζας, από αυτό το ποσό, τα 949 εκατ. € οφείλονται στο χαρτοφυλάκιο δανεισμού στον ελληνικό χώρο. Η ζημία αυτή αναγνωρίστηκε την 1/1/2018 ως μείωση των ιδίων κεφαλαίων των μετόχων του Ομίλου. Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι ο Όμιλος δεν αναγνώρισε αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο περίπου 300 εκατ. €, ενώ αναγνώρισε στο 4^ο εξάμηνο του 2018 ποσό μόλις 27 εκατ. € ως αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο. Παρακάτω παρατίθεται ένας πίνακας με την συνοπτική επίδραση του ΔΠΧΑ 9 (αφορά τον Όμιλο και τα ποσά είναι σε εκατομμύρια €):

Πίνακας 4.4

Αντίκτυπος οφειλόμενος σε:	Αντίκτυπος ΔΠΧΑ 9
Απομείωση	
Δάνεια σε πελάτες	(1.022)

Άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	(64)
Συνολική απομείωση	(1.086)
Επανακατάταξη και Μέτρηση	(4)
Λογιστική Αντιστάθμισης	-
Συνολικός αντίκτυπος προ φόρου	(1.090)
Αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο	5
Συνολικός αντίκτυπος μετά φόρου	(1.085)

Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί ο αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9 στον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας του Ομίλου της EUROBANK. Και η EUROBANK εφάρμοσε, την μεταβατική ρυθμιστική τροπολογία Ν.2017/2395 της Ευρωπαϊκής Ένωσης με βάση την οποία οι τράπεζες έχουν μία μεταβατική περίοδο 5 ετών στη διάρκεια της οποίας μπορούν να αφαιρέσουν σταδιακά τις ζημίες που προκύπτουν από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 από τα Ίδια Κεφάλαια. Στον παρακάτω λοιπόν πίνακα παρουσιάζονται τα Ίδια Κεφάλαια με βάση το ΔΛΠ 39, με βάση την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 (95%) και με βάση την πλήρη μετάβαση (ποσά σε εκατομμύρια €):

Πίνακας 4.5

Όμιλος EUROBANK			
Σημαντικά μεγέθη Κεφαλαίου	Ημερομηνία		
	31/12/2017	1/1/2018	1/1/2018
	ΔΛΠ 39	ΔΠΧΑ 9 Μεταβατική Περίοδος	ΔΠΧΑ 9 Πλήρης εφαρμογή
Κεφάλαιο Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1	6.887	6.757	5.731

Σύνολο περιουσιακών στοιχείων που περιέχουν κίνδυνο (εντός και εκτός ισολογισμού)	38.387	38.097	37.864
Ποσοστά Κεφαλαίου (%)			
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας)	17,9%	17,7%	15,1%

Ο παραπάνω πίνακας ισχύει για τον Όμιλο κατά την 1/1/2018. Εφόσον όμως μέσα στο 2018, ο Όμιλος διέκοψε τις δραστηριότητες του στην Ρουμανία παραχωρώντας τις θυγατρικές του στη χώρα αυτή, ο παραπάνω πίνακας ξαναπαρουσιάζεται έχοντας υπόψιν τη συναλλαγή αυτή, ως αν είχε γίνει πριν το κλείσιμο του Ισολογισμού του 2017:

Πίνακας 4.6

Όμιλος EUROBANK			
Σημαντικά μεγέθη Κεφαλαίου	Ημερομηνία		
	31/12/2017	1/1/2018	1/1/2018
	ΔΛΠ 39	Διαφορά	ΔΠΧΑ 9 Πλήρης εφαρμογή
Κεφάλαιο Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1	5.653	(1.155)	4.498
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων που περιέχουν κίνδυνο (εντός και εκτός ισολογισμού)	37.154	(523)	36.361
Ποσοστά Κεφαλαίου (%)			
Δείκτης Κεφαλαίου Κοινών Μετοχών Κατηγορίας 1 (δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας)	15,2%	(2,9)%	12,3%

Όσο αφορά τις αλλαγές στους λογαριασμούς παρακολούθησης των χρηματοοικονομικών μέσων κατά τη μεταγενέστερη αναγνώριση θα παρουσιαστούν οι αλλαγές που προέκυψαν την 31/12/2017.

Δηλαδή, παρακάτω θα παρουσιαστούν οι ανακατατάξεις που έγιναν και όχι ποσοτικές αλλαγές στην επιμέτρηση για τον Όμιλο:

- Από το λογαριασμό Δάνεια σε Πελάτες που παρακολουθούνταν στο αναπόσβεστο κόστος, ένα μικρό ποσοστό (0,2% το οποίο αντιστοιχεί σε 71 εκατ. €) αναταξινομήθηκε στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων (υποχρεωτικά).
- Από την παλιά κατηγορία Χρεόγραφα Διαθέσιμα προς Πώληση ολόκληρο το ποσό των 5,509 δις € αναταξινομήθηκε, και από αυτό το ποσό, τα 5,309 δις € επιμετρώνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων.
- Διακρατούμενες μέχρι τη λήξη επενδύσεις ύψους 442 εκατ. € και χρεόγραφα (περιουσιακά στοιχεία) ύψους 1,554 δις € που επιμετρούνταν στο αναπόσβεστο κόστος υπό ΔΛΠ 39, επιμετρώνται πλέον είτε στο αναπόσβεστο κόστος είτε στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων ανάλογα με το επιχειρηματικό μοντέλο.
- Χρεόγραφα ύψους 101 εκατ. € κρίθηκε ότι δεν πληρούσαν τα κριτήρια ως κατεχόμενα αποκλειστικά για είσπραξη τόκων και κεφαλαίου, επομένως επιμετρώνται πλέον στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.
- Μετοχές άλλων εταιριών ύψους 86 εκατ. €, που ταξινομούσαν ως διαθέσιμες προς πώληση, επιμετρώνται πλέον στην εύλογη αξία μέσω αποτελεσμάτων.
- Τέλος όσο αφορά τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις δεν σημειώθηκε κάποια αλλαγή παρά μόνο ότι κάποια παράγωγα διαχωρίστηκαν από τα συνολικά χρηματοοικονομικά προϊόντα όπου κρίθηκε απαραίτητο. Αυτό αντικατοπτρίζει το γεγονός ότι στις κατηγορίες των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων το ΔΠΧΑ 9 δεν έφερε αλλαγές παρά μόνο έθεσε αυστηρότερα κριτήρια για την λογιστική αντιστάθμιση και για την αντιμετώπιση των παραγώγων.

Τέλος, θα παρουσιαστούν οι διαφορές όσο αφορά την απομείωση και τις προβλέψεις με βάση το παλιό μοντέλο ΔΛΠ 39/ΔΛΠ 37 και το καινούριο μοντέλο του ΔΠΧΑ 9 (αφορά τα ποσά έναρξης του οικονομικού έτους 2018 και ποσά εκφράζονται σε εκατ. €):

Πίνακας 4.7

Όμιλος	Απομείωση με βάση το ΔΛΠ 39 και Προβλέψεις με βάση το ΔΛΠ 37	Επανακαταμετρήσεις με βάση το μοντέλο ECL του ΔΠΧΑ 9	Απομείωση με βάση το ΔΠΧΑ 9
Δάνεια σε πελάτες στο αναπόσβεστο κόστος	(10.085)	(1.022)	(11.107)
Χρεόγραφα στο αναπόσβεστο κόστος	-	(57)	(57)
Άλλα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	-	(14)	(14)
Σύνολο	(10.085)	(1.093)	(11.178)

ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ

Η ιστορία της Alpha Bank από τον Εμπορικό Οίκο Ι.Φ. Κωστόπουλου, ο οποίος μετά την ίδρυση του το 1879 στην Καλαμάτα, ανέπτυξε και τραπεζικές δραστηριότητες. Σταθμός σε αυτή την πορεία υπήρξε το έτος 1916, όταν ο Ιωάννης Φ. Κωστόπουλος, με τη συνεργασία της Λαϊκής Τράπεζας, δημιούργησε την Τράπεζα Ι.Φ. Κωστόπουλου ως Ετερόρρυθμη Εταιρία, η οποία το 1918 έδωσε τη θέση της στην τράπεζα Καλαμών, που λειτουργούσε πλέον ως Ανώνυμη Εταιρία. Το 1924 η Τράπεζα Καλαμών συγχωνεύτηκε με το τραπεζικό τμήμα του οίκου Ι.Φ. Κωστόπουλου και δημιουργήθηκε η Τράπεζα Ελληνικής Εμπορικής Πίστεως, με έδρα την Αθήνα. Το 1947 μετονομάστηκε σε Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως και ήταν η πρώτη Τράπεζα που ξεπέρασε τις δυσκολίες της εποχής και στράφηκε στη συγκρότηση εθνικού δικτύου. Το 1999 η Alpha Τράπεζα Πίστεως, επωνυμία που υιοθετήθηκε το 1994, προέβη σε εξαγορά του 51% των μετοχών της Ιονικής Τραπεζής, πραγματοποιώντας την μεγαλύτερη ιδιωτικοποίηση που είχε γίνει ποτέ στην Ελλάδα. Η συγχώνευση ολοκληρώθηκε το 2000 και η νέα διευρυμένη Τράπεζα ονομάστηκε Alpha Bank. Την 1^η Φεβρουαρίου 2013, το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της Εμπορικής Τραπεζής μεταβιβάστηκε από την Credit Agricole στην Alpha Bank. Σήμερα, είναι μια από τις μεγαλύτερες τράπεζες στον ελλαδικό χώρο με δραστηριότητες και σε διεθνές επίπεδο, σε Αλβανία, Κύπρο, Ρουμανία και

Μεγάλη Βρετανία. Απασχολεί περίπου 12.000 άτομα, έχει σύνολο ενεργητικού 61 δις € και δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας 17,4%, έναν από τους υψηλότερους σε σχέση με τον ανταγωνισμό της, κατακτώντας την πρώτη θέση για συνεχόμενες χρονιές όσο αφορά την επίδοση της σε stress tests. (www.alpha.gr)

Παρακάτω δίνεται ο πίνακας με τον συνολικό αντίκτυπο του ΔΠΧΑ 9, ο οποίος είναι 1,033 δις €, στην κατάσταση οικονομικής Θέσης του Ομίλου παρουσιάζοντας τα συγκριτικά ποσά στις 31/12/2017 με βάση το ΔΛΠ 39 και κατά την 1/1/2018 με βάση το ΔΠΧΑ 9 (ποσά σε χιλιάδες €):

Πίνακας 4.8

	Υπόλοιπο 31/12/2017 ΔΛΠ 39	Επανακατάταξη	Ποσοτικός αντίκτυπος από επανακαταμέτρηση	Υπόλοιπο 1/1/2018 ΔΠΧΑ 9
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
Χρηματικά Διαθέσιμα	1.593.850	-	-	1.593.850
Καταθέσεις σε άλλες τράπεζες	1.715.649	-	(274)	1.715.375
Εμπορικά Αξιόγραφα	8.865	6.495	-	(15.180)
Παράγωγα Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία	622.536	-	-	622.536
Δάνεια σε Πελάτες στο αναπόσβεστο κόστος	43.318.193	(380.072)	(1.425.814)	41.512.307
Δάνεια σε Πελάτες στην Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	-	380.072	1.669	381.741
Επενδυτικά Χρεόγραφα				
-Διαθέσιμα προς Πώληση	5.873.768	(5.873.768)	-	-
-Διακρατούμενα μέχρι τη λήξη	10.870	(10.870)	-	-
-Στην Εύλογη Αξία μέσω Λοιπών	-	5.840.340	108	5.840.448

Συνολικών Εσόδων				
-Στην Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	-	37.803	(96)	37.707
Επενδύσεις σε Συνδεδεμένα Μέρη	18.866	-	-	18.866
Επενδύσεις σε Ακίνητα	553.343	-	-	553.343
Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	733.833	-	-	733.833
Υπεραξία και Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία	389.809	-	-	389.809
Αναβαλλόμενο Φορολογικό Περιουσιακό Στοιχείο	4.330.602	-	391.835	4.722.437
Άλλα Περιουσιακά Στοιχεία	1.348.785	-	-	1.348.785
Περιουσιακά Στοιχεία Κατεχόμενα προς Πώληση	289.977	-	(488)	288.489
Σύνολο Ενεργητικού	60.807.786	-	(1.033.060)	59.774.726
Υποχρεώσεις				
Καταθέσεις Τραπεζών	13.141.531	-	-	13.141.531
Παράγωγες Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις	1.029.421	-	-	1.029.421
Καταθέσεις Καταναλωτών	34.890.436	-	-	34.890.436
Χρεόγραφα υπό έκδοση και άλλα Δάνεια	655.567	-	-	655.567
Φορολογικές υποχρεώσεις	42.761	-	-	42.761
Αναβαλλόμενες Φορολογικές Υποχρεώσεις	24.997	-	(94)	24.903
Υποχρεώσεις Παροχών σε Εργαζόμενους	92.038	-	-	92.038
Άλλες Υποχρεώσεις	870.682	-	-	870.682
Προβλέψεις	433.240	-	109.311	542.551

Υποχρεώσεις σχετικές με Περιουσιακά Στοιχεία Κατεχόμενα προς Πώληση	422	-	-	422
Σύνολο Υποχρεώσεων	51.181.095	-	109.217	51.290.312
Ίδια Κεφάλαια				
Ίδια Κεφάλαια αποδιδόμενα σε μετόχους				
Κεφάλαιο Μετοχών	463.110	-	-	463.110
Προνομιούχες Μετοχές	10.801.029	-	-	10.801.029
Αποθεματικό	808.951	(30.220)	67.279	846.010
Παρακρατηθέντα Κέρδη	(2.490.040)	30.220	(1.209.556)	(3.669.376)
	9.583.050	-	(1.142.277)	8.440.773
Μη ελεγχόμενες Συμμετοχές	28.534	-	-	28.534
Υβριδικοί Τίτλοι	15.107	-	-	15.107
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	9.626.691	-	(1.142.277)	8.484.414
Σύνολο Παθητικού (Υποχρεώσεις+ Ίδια Κεφάλαια)	60.807.786	-	(1.033.060)	59.774.726

Εδώ πρέπει να σχολιαστεί ότι η Alpha Bank είναι ο πρώτος Όμιλος από αυτούς που έχουν εξεταστεί έως τώρα που αναγνωρίζει φορολογικό κέρδος από τη συνολική μείωση που υπέστη εξαιτίας της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9. Όσο αφορά τον δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας αυτός ήταν 18,4% στο τέλος του 2017 και εκτιμάται στο 17,4% στο τέλος του 2018. Η τράπεζα κάνει χρήση της μεταβατικής ρύθμισης 295/2017. Χωρίς αυτή την ρύθμιση δηλαδή αν υπολογίζονταν πλήρως οι μειώσεις στην Καθαρή Θέση εξαιτίας του ΔΠΧΑ 9 τότε εκτιμάται ότι ο δείκτης CET1 θα ήταν στο 14%.

Τέλος, θα παρουσιαστούν οι διαφορές όσο αφορά την απομείωση και τις προβλέψεις με βάση το παλιό μοντέλο ΔΛΠ 39/ΔΛΠ 37 και το καινούριο μοντέλο του ΔΠΧΑ 9 (αφορά τα ποσά έναρξης του οικονομικού έτους 2018 και ποσά εκφράζονται σε χιλ. €):

Πίνακας 4.9

Όμιλος	Απομείωση με βάση το ΔΛΠ 39 και Προβλέψεις με βάση το ΔΛΠ 37	Επανακαταμετρήσεις με βάση το μοντέλο ECL του ΔΠΧΑ 9	Απομείωση με βάση το ΔΠΧΑ 9
Προκαταβολές σε Πελάτες	(6.323)	(23.359)	(29.682)
Δάνεια σε πελάτες στο αναπόσβεστο κόστος	(12.942.722)	(1.402.455)	(14.345.177)
Σύνολο απομειώσεων για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούμενα στο αναπόσβεστο κόστος	(12.949.045)	(1.425.814)	(14.374.859)
Επενδυτικά Χρεόγραφα στην Εύλογη Αξία μέσω Λοιπών Συνολικών Εσόδων	-	(87.411)	(87.411)
Σύνολο απομειώσεων για χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία επιμετρούμενα στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων	-	(87.411)	(87.411)
Προβλέψεις για στοιχεία εκτός Ισολογισμού	(787)	(109.311)	(110.098)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ιδρύθηκε το 1841 και περιέχεται στο Χρηματιστήριο Αθηνών από το 1880. Σαν τμήμα του σχεδίου επεκτάσεως και δραστηριοποίησης σε άλλους τομείς η Τράπεζα ίδρυσε το 1891 την Εθνική Ασφαλιστική και το 1927 την Εθνική Τράπεζα Υποθηκών. Μέχρι την εγκαθίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος το 1928, πέραν των εμπορικών τραπεζικών δραστηριοτήτων της η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος είχε αναλάβει και την έκδοση και την κυκλοφορία νομίσματος στην Ελλάδα. Το 1953, προκειμένου να επεκταθεί περαιτέρω συγχωνεύτηκε με την Τράπεζα Αθηνών. Το 1998, συγχωνεύτηκε μέσω απορρόφησης με την Εθνική Τράπεζα Υποθηκών, προκειμένου να μπορεί να παρέχει ενιαίες υπηρεσίες δανεισμού και υποθηκών. Από το 1999 μέχρι το 2015 η μετοχή της Εθνικής, είχε παρουσία και στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης. Η Εθνική Τράπεζα επιχείρησε να έχει παρουσία στα μέρη που ήταν έντονη η Ελληνική διασπορά (π.χ. Καναδάς και Η.Π.Α), ωστόσο σταδιακά εγκατέλειψε την προσπάθεια της αυτή προκειμένου να επικεντρωθεί στην επέκταση της στην Νοτιοανατολική Ευρώπη. Τον Απρίλιο του 2000 απέκτησε την πλειοψηφία στην Stopanska Banka (FYROM), ενώ τον Ιούλιο του ίδιου έτους απέκτησε μέσω συμφωνίας με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης το 89,9% (μετέπειτα 99,9% το 2002) της Ηνωμένης Τράπεζας Βουλγαρίας το οποίο και διατήρησε μέχρι το 2016. Το 2002 συγχωνεύτηκε με την Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων και Βιομηχανικής Ανάπτυξης, ενώ ένα χρόνο μετά αγόρασε την Banca Romaneasca (Ρουμανία), από την οποία κατέχει το 88,7% των μετοχών. Το 2006, απέκτησε το 46% της Finansbank της Τουρκίας, ποσοστό το οποίο ανέβηκε στο 80% το 2007. Ωστόσο το 2016, την παραχώρησε στον Όμιλο QNB. Επιπλέον, το 2006 απέκτησε το 99,44% της Vojvodanska Bank (Σερβία), την οποία πούλησε το Δεκέμβριο του 2017. Όπως φάνηκε, η Τράπεζα υπέφερε ιδιαίτερα από την κρίση του Ελληνικού χρέους και αναγκάστηκε να συρρικνώσει το δίκτυο της. Παρόλα αυτά, σήμερα αποτελεί τον μεγαλύτερο Τραπεζικό Όμιλο στην Ελλάδα από άποψη συνόλου ενεργητικού (65,095 δις €) και εξακολουθεί να δραστηριοποιείται μέσω θυγατρικών της στο εξωτερικό, σε χώρες όπως η Κύπρος, η Ρουμανία, η Αίγυπτος, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Βουλγαρία, η FYROM, η Μάλτα και η Αυστραλία.

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 μείωσε την Καθαρή Θέση κατά περίπου 1,5 δις €, από τα οποία τα 1,3 δις € οφείλονται στις αλλαγές στις απαιτήσεις απομείωσης που έφερε το πρότυπο, ενώ τα 0,2 δις € οφείλονται σε ανακατατάξεις και επανακαταμετρήσεις. Παρακάτω παρατίθεται πίνακας ο οποίος δείχνει τον αντίκτυπο του ΔΠΧΑ 9 τόσο ποιοτικά (ανακατατάξεις) όσο και ποσοτικά (επανακαταμετρήσεις) (ποσά σε εκατ. €):

Πίνακας 4.10

Χρηματοοικονομικό προϊόν	Κατηγορία υπό το ΔΛΠ 39	Κατηγορία υπό το ΔΠΧΑ 9	Υπόλοιπο λογαριασμού 31.12.2017 υπό το ΔΛΠ 39	Ανακατάταξη	Επανακαταμέτρηση υπό το ΔΠΧΑ 9	Προσαρμογή Πρόβλεψης υπό το ΔΠΧΑ 9	Υπόλοιπο λογαριασμού 1.1.2018 υπό το ΔΠΧΑ9
Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία							
Μετρητά και Καταθέσεις σε άλλες Τράπεζες	Δάνεια και Απαιτήσεις	Αναπόσβεστο Κόστος	1.778,00	-	-	-	1.778,00
Οφειλόμενα από Τράπεζες	Δάνεια και Απαιτήσεις	Αναπόσβεστο Κόστος	1.736,00	-	-	-	1.736,00
Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία σε Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	Εύλογη αξία μέσω Αποτελεσμάτων	1.793,00	4.051,00	-475,00	-	5.369,00
Παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	3.681,00	-1,00	-	-	3.680,00
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Δάνεια και Απαιτήσεις	Αναπόσβεστο Κόστος	37.941,00	-5.997,00	-	-1.139,00	30.805,00
Δάνεια και προκαταβολές σε πελάτες	Δάνεια και Απαιτήσεις	Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων (υποχρεωτικά)	-	165,00	2,00	-	167,00
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	Κατεχόμενα προς Πώληση	Εύλογη Αξία μέσω Λοιπών Συνολικών Εσόδων (χρεωστικά μέσα)	862,00	984,00	42,00	-	1.888,00
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	Κατεχόμενα προς Πώληση	-	696,00	-696,00	-	-	-
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	Δάνεια και Απαιτήσεις	Αναπόσβεστο Κόστος	2.222,00	-425,00	190,00	-113,00	1.874,00
Επενδύσεις σε χρεόγραφα	Κατεχόμενα προς Πώληση	Εύλογη Αξία μέσω Λοιπών Συνολικών Εσόδων (μέσω Καθαρής Θέσης)	-	89,00	-3,00	-	86,00
Λοιπά Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία	Δάνεια και Απαιτήσεις	Αναπόσβεστο Κόστος	1.612,00	-	-	-19,00	1.593,00
Σύνολο			52.321,00	-1.830,00	-244,00	-1.271,00	48.976,00
Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις							
Οφειλόμενα σε Τράπεζες	Αναπόσβεστο Κόστος	Αναπόσβεστο Κόστος	7.341,00	-	-	-	7.341,00

Παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	3.798,00	-1.871,00	-	-	1.927,00
Οφειλόμενα σε Πελάτες	Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	866,00	-	-	-	866,00
Οφειλόμενα σε Πελάτες	Αναπόσβεστο Κόστος	Αναπόσβεστο Κόστος	39.399,00	-	-	-	39.399,00
Χρεόγραφα υπό έκδοση	Αναπόσβεστο Κόστος	Αναπόσβεστο Κόστος	1.026,00	-	-	-	1.026,00
Λοιπά δανεισμένα κονδύλια	Αναπόσβεστο Κόστος	Αναπόσβεστο Κόστος	171,00	-	-	-	171,00
Λοιπές υποχρεώσεις			995,00	41,00	-	30,00	1.066,00
Σύνολο			53.596,00	-1.830,00	-	30,00	51.796,00

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι διαφορές που προέκυψαν, όσο αφορά την απομείωση και τις προβλέψεις με βάση το παλιό μοντέλο ΔΛΠ 39/ΔΛΠ 37 και το καινούριο μοντέλο του ΔΠΧΑ 9 (ποσά σε εκατ.€):

Πίνακας 4.11

Όμιλος	Απομείωση με βάση το ΔΛΠ 39 και Προβλέψεις με βάση το ΔΛΠ 37	Επανακαταμετρήσεις με βάση το μοντέλο ECL του ΔΠΧΑ 9	Απομείωση με βάση το ΔΠΧΑ 9
Στοιχεία Εντός Ισολογισμού			
Ενυπόθηκα Δάνεια	2.411	486	2.897
Δάνεια Πελατών και Πιστωτικές Κάρτες	1.681	287	1.968
Δανεισμός σε Μικρές Επιχειρήσεις	1.715	214	1.929
Δανεισμός Εταιρικού και Δημοσίου Τομέα	4.189	152	4.341
Συνολική Απομείωση Δανειακών Απαιτήσεων	9.996	1.139	11.135

Άλλα Περιουσιακά Στοιχεία	138	19	157
Χρεόγραφα σε Αναπόσβεστο Κόστος	-	113	113
Σύνολο	10.134	1.271	11.405
Στοιχεία Εκτός Ισολογισμού			
Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία και Δεσμεύσεις Εκτός Ισολογισμού	41	30	71
Συνολική Απομείωση	10,175	1,301	11,476

Τέλος, όσο αφορά τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας (CET1), και η Εθνική κάνει χρήση της ρύθμισης 2017/2395. Ως αποτέλεσμα, ο Δείκτης μειώθηκε στη μετάβαση κατά μόλις 58 μονάδες βάσης, από 16,98% σε 16,4%. Ωστόσο, αν το σύνολο της ζημιάς στη Καθαρή Θέση είχε αποτυπωθεί πλήρως στις Οικονομικές Καταστάσεις και όχι σε ποσοστό μόνο 5%, τότε η πτώση του Δείκτη θα άγγιζε τις 373 μονάδες βάσης, από 16,93% σε 13,2%.

ATTICA BANK

Η Attica Bank είναι ομολογουμένως, ο μικρότερος τραπεζικός Όμιλος από αυτούς που έχουν παρουσιαστεί έως τώρα. Παρ' όλα αυτά είναι ένας δυναμικός χρηματοοικονομικός οργανισμός, ο οποίος μετράει πάνω από 90 χρόνια ζωής. Ιδρύθηκε το 1925 και το 1964 εξαγοράστηκε από τον Όμιλο Εταιρειών της Εμπορικής Τράπεζας και εισήχθη με αυτό τον τρόπο στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Τον Ιούνιο του 1997 η Εμπορική Τράπεζα μεταβίβασε μέσω του Χρηματιστηρίου μέρος των μετοχών που κατείχε, στο Ταμείο Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε) και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, διατηρώντας έως τον Σεπτέμβριο του 2002 περίπου το 17% των μετοχών της Τράπεζας, ο οποίο στη συνέχεια μεταβιβάζει στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. Τον Ιούνιο του 2013 η Attica Bank πραγματοποιεί με επιτυχία Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου και έκδοση Μετατρέψιμου Ομολογιακού Δανείου συνολικού ύψους 398,8 εκατ. €. Με τον τρόπο αυτό η Attica αποτελεί την μοναδική εισηγμένη στο Χ.Α. που

ανακεφαλαιοποιείται χωρίς την συμμετοχή του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Επιπλέον το ποσοστό του Τ.Σ.Μ.Ε.Δ.Ε – Ε.Τ.Α.Α. στο κεφάλαιο ανέρχεται στο 50,67% σαν συνέπεια της αύξησης αυτής. Τον Μάιο του 2018 επήλθε νέα Αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου συνολικού ύψους 88,9 εκατ. €. Ως συνέπεια της αύξησης, το ποσοστό συμμετοχής του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (στο οποίο περιήλθε η Τράπεζα μετά την ενοποίηση όλων των Ασφαλιστικών Ταμείων) ανήλθε σε 66,89% και του Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. σε 11,77%. Σήμερα, κυριότεροι μέτοχοι είναι ο Ε.Φ.Κ.Α (46,16%) και το Τ.Μ.Ε.Δ.Ε (32,5%), ενώ ο Όμιλος, δραστηριοποιείται στη χρηματοδότηση κυρίως μικρομεσαίων επιχειρήσεων και στην αγορά ιδιωτών. Με σύνολο ενεργητικού 3,35 δις € και υποκαταστήματα σε 55 πόλεις ανά την Ελλάδα, η Attica Bank είναι ο τελευταίος Τραπεζικός Όμιλος που θα εξεταστεί.

Ο συνολικός αντίκτυπος του ΔΠΧΑ 9 στην Καθαρή Θέση της Attica Bank υπολογίζεται στα 136,22 εκατ. €. Ωστόσο η Attica Bank αναγνώρισε αναβαλλόμενο φόρο 39,5 εκατ. € με αποτέλεσμα η καθαρή ζημία να ανέρχεται σε 96,72 εκατ. €. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά οι ανακατατάξεις και οι επαναμετρήσεις (απομειώσεις) που οδήγησαν στο αποτέλεσμα αυτό (ποσά σε χιλ. €) :

Πίνακας 4.12

Όμιλος	Υπόλοιπο 31/12/2017 ΔΛΠ 39	Επανακατάταξη	Ποσοτικός αντίκτυπος από επανακαταμέτρηση	Υπόλοιπο 1/1/2018 ΔΠΧΑ 9
Ενεργητικό				
Ταμείο και Χρηματικά Διαθέσιμα	38.473	-	-	38.473
Απαιτήσεις κατά Πιστωτικών Ιδρυμάτων	2.698	-	-	2.698
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα- Απαιτήσεις	190	-	-	190
Χρηματοοικονομικά Στοιχεία στην Εύλογη Αξία μέσω Αποτελεσμάτων	3.536	-	-	3.536

Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών (μετά από Προβλέψεις)	2.129.074	-	(98.160)	-
Χρηματοοικονομικά Μέσα Διαθέσιμα προς Πώληση	581.022	(581.022)	-	0
Επενδύσεις Διακρατούμενες μέχρι την Λήξη	9.899	(9.899)	-	0
Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία στην Εύλογη Αξία μέσω λοιπών συνολικών Εσόδων (FVOCI)	0	581.022	(26.629)	554.394
Επενδυτικοί τίτλοι στο Αποσβέσιμο Κόστος	0	9.899	(94)	9.805
Συμμετοχές σε συγγενείς επιχειρήσεις	6.757	-	-	6.757
Ιδιοχρησιμοποιούμενα Ενσώματα Πάγια Στοιχεία	28.716	-	-	28.716
Επενδύσεις σε Ακίνητα	58.047	-	-	58.047
Αυλα Περιουσιακά Στοιχεία	46.668	-	-	46.668
Αναβαλλόμενη Φορολογική Απαίτηση	376.402	-	39.491	415.893
Λοιπά Περιουσιακά Στοιχεία	192.967	-	(45)	192.922
Σύνολο Ενεργητικού	3.537.449	-	(85.437)	3.452.012
Υποχρεώσεις				
Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα	943.451	-	-	943.451
Υποχρεώσεις προς Πελάτες	1.924.131	-	-	1.924.131
Παράγωγα Χρηματοπιστωτικά Μέσα-Υποχρεώσεις	122	-	-	122
Υποχρεώσεις Παροχών Προσωπικού	4.535	-	11.293	15.828
Λοιπές Υποχρεώσεις	18.236	-	-	18.236

Σύνολο Υποχρεώσεων	2.904.744	0	11.293	2.916.037
Ίδια Κεφάλαια				
Μετοχικό Κεφάλαιο (κοινές μετοχές)	701.806	-	-	701.806
Μετοχικό Κεφάλαιο (προνομιούχες μετοχές)	100.200	-	-	100.200
Αποθεματικά	246.609	-	-	246.609
Σωρευμένες Ζημίες	(415.910)	-	(96.730)	(512.640)
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων	632.705	0	(96.730)	535.974
Σύνολο Υποχρεώσεων και Ιδίων Κεφαλαίων	3.537.449	0	(85.437)	3.452.012
Στοιχεία εκτός Ισολογισμού	646.427	-	(11.293)	635.133

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι διαφορές που προέκυψαν, όσο αφορά την απομείωση και τις προβλέψεις με βάση το παλιό μοντέλο ΔΛΠ 39/ΔΛΠ 37 και το καινούριο μοντέλο του ΔΠΧΑ 9 (ποσά σε χιλ.€):

Πίνακας 4.13

Όμιλος	Απομείωση με βάση το ΔΛΠ 39 και Προβλέψεις με βάση το ΔΛΠ 37	Επανακαταμετρήσεις με βάση το μοντέλο ECL του ΔΠΧΑ 9	Απομείωση με βάση το ΔΠΧΑ 9
Στοιχεία Εντός Ισολογισμού			
Δάνεια και Απαιτήσεις κατά Πελατών	474.667	98.160	578.827
Επενδυτικοί Τίτλοι στην Εύλογη Αξία μέσω λοιπών Συνολικών Εσόδων (FVOCI)	-	26.629	26.629
Επενδυτικοί Τίτλοι στο Αποσβέσιμο Κόστος	-	94	94
Λοιπά Στοιχεία Ενεργητικού	-	45	45
Στοιχεία Εκτός Ισολογισμού			
Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία και Δεσμεύσεις Εκτός Ισολογισμού	-	11.293	11.293
Σύνολο	474.667	136.221	610.888

Τέλος όσο αφορά τον Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας αυτός μεταβλήθηκε απο 14,7% σε 14,5% κατά την μετάβαση και την αναπροσαρμογή των ποσών. Βέβαια, η μείωση αυτή αντικατοπτρίζει μόνο το 5% των ζημιών εφόσον και η Attica Bank έκανα χρήση της ρύθμισης 2017/2395. Σε πλήρη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 η πραγματική μείωση του Δείκτη Κεφαλαιακής Επάρκειας θα ήταν στο 11,3%.

4.6 Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Αρχικά θα εξεταστεί η ζημία στην Καθαρή Θέση των Τραπεζικών Ομίλων σαν απόλυτη τιμή και στη συνέχεια σαν ποσοστό επί της Καθαρής Θέσης και επί του συνόλου του Ενεργητικού. Αρχικά

εξετάζοντας την μείωση της Καθαρής Θέσης σαν απόλυτη τιμή εξάγεται ο παρακάτω πίνακας:

Πίνακας 4.14

Όμιλος	Ζημίες της Καθαρής Θέσεως
Όμιλος Πειραιώς	1.969 εκατ. €
Όμιλος Eurobank	1.090 εκατ. € (1.085 εκατ. € κατόπιν αναγνώρισης φορολογικής απαίτησης)
Όμιλος Alpha Bank	1.425 εκατ. € (1.033 εκατ. € συμπεριλαμβάνεται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση 392 εκατ. €)
Όμιλος Εθνικής Τράπεζας	1.510 εκατ. €
Όμιλος Attica Bank	136,2 εκατ. € (96,72 εκατ. € κατόπιν αναγνώρισης φορολογικής απαίτησης)

Γίνεται εμφανές ότι ο Όμιλος ο οποίος ζημιώθηκε περισσότερο από την μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 είναι αυτός της Τράπεζας Πειραιώς. Αυτό από τη μία μπορεί να αποδοθεί στο μεγαλύτερο μέγεθος Ενεργητικού (προφανώς δεν είναι λογικό ο Όμιλος της Πειραιώς να έχει ίδιες ζημίες με τον Όμιλος της Attica Bank) αλλά από την άλλη, ίσως να υποδεικνύει ότι ο Όμιλος είχε επενδύσει σε χρηματοοικονομικά προϊόντα με υψηλό ρίσκο χωρίς στη συνέχεια να κάνει τις σωστές προβλέψεις ή απομειώσεις. Είναι πολύ πιθανό οι απομειώσεις αυτές να μην ήταν καν υποχρεωτικές με βάση το πλαίσιο του ΔΛΠ 39. Το συμπέρασμα αυτό βασίζεται, στο ότι Τραπεζικοί Όμιλοι που είχαν παρόμοιο ή υψηλότερο σύνολο Ενεργητικού (Eurobank, Alpha Bank και Εθνική Τράπεζα) είχαν μικρότερη ζημία στην Καθαρή Θέση (ειδικά η Alpha Bank η οποία πληρούσε και τις απαιτήσεις για να αναγνωρίσει αναβαλλόμενο φορολογικό περιουσιακό στοιχείο, ενώ έχει ίδιο ύψος Ενεργητικού ζημιώθηκε κατά το ήμισυ περίπου).

Στην συνέχεια θα εξεταστεί η ζημία ως ποσοστό επί την Καθαρή Θέση όπως αυτή διατυπώθηκε στις 31/12/2017(Ζημία/Αρχική Καθαρή Θέση):

Πίνακας 4.15

Όμιλος	Ζημίες της Καθαρής Θέσεως
Όμιλος Πειραιώς	20,63%
Όμιλος Eurobank	15,17%
Όμιλος Alpha Bank	10,98%
Όμιλος Εθνικής Τράπεζας	20,87%
Όμιλος Attica Bank	15,29%

Με τον τρόπο αυτό εξετάστηκε η ποσοστιαία μεταβολή στην Καθαρή Θέση η οποία επήλθε εξαιτίας της μετάβασης στο ΔΠΧΑ 9. Τώρα θα εξεταστεί η ζημιά ως ποσοστό επί του συνόλου του Ενεργητικού όπως αυτό διαμορφώθηκε την 1/1/2018 (χωρίς την ζημιά) :

Πίνακας 4.16

Όμιλος	Ζημίες Προς Σύνολο Ενεργητικού
Όμιλος Πειραιώς	2,92%
Όμιλος Eurobank	1,81%
Όμιλος Alpha Bank	1,85%
Όμιλος Εθνικής Τράπεζας	2,38%
Όμιλος Attica Bank	2,73%

Τα αποτελέσματα που προκύπτουν από τους παραπάνω πίνακες ακολουθούν παρόμοια τάση με τα απόλυτα νούμερα. Η Πειραιώς εξακολουθεί να φαίνεται η πιο ζημιωμένη Τράπεζα με ποσοστό 2,92% επί του συνολικού Ενεργητικού, ενώ η Εθνική Τράπεζα την ξεπερνάει στην ποσοστιαία ζημιά επί της Καθαρής Θέσης με πολύ μικρή διαφορά (20,87% έναντι 20,63%). Η Alpha Bank φαίνεται να είναι η Τράπεζα η οποία έκανε την καλύτερη διαχείριση από τις 5, καθώς έχει τα χαμηλότερα ποσοστά ζημιών. Αξιοσημείωτο είναι ότι η Attica Bank αν και σαν απόλυτη τιμή είχε την χαμηλότερη ζημιά, η ποσοτική ανάλυση έδειξε ότι αναλογικά με τα μεγέθη της (Καθαρή Θέση και Ενεργητικό) ζημιώθηκε εξίσου με τις υπόλοιπες τράπεζες. Μάλιστα, το ποσοστό ζημιών ως προς το σύνολο Ενεργητικού ήταν το δεύτερο υψηλότερο (2,73%). Η θέση της Alpha Bank ως η Τράπεζα

που είχε την μικρότερη ζημία από τις 5 συνάδει με την πολιτική του Ομίλου, ο οποίος έχει δηλώσει ότι ακολουθεί μία πιο συντηρητική επενδυτική προσέγγιση. Το συμπέρασμα είναι ότι η μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 ζημίωσε τις ελληνικές τράπεζες κατά ένα σημαντικό ποσό και ποσοστό.

Στη συνέχεια, θα παρουσιαστούν, οι κυριότερες κατηγορίες λογαριασμών ανά Τραπεζικό Όμιλο οι οποίοι οδήγησαν στην ζημία που παρουσιάστηκε προηγουμένως. Θα παρουσιαστεί το ποσοστό της ζημίας που αντιπροσωπεύει η κάθε κατηγορία. Για να θεωρηθεί μία κατηγορία ως σημαντική πηγή ζημίας θα οριστεί ως κριτήριο το ποσοστό της ζημίας το οποίο αντιπροσωπεύει ο λογαριασμός ως προς το σύνολο της ζημίας να είναι μεγαλύτερο του 5%. Ο πίνακας δίνεται παρακάτω:

Πίνακας 4.17

Όμιλος	Κυριότερες Πηγές Ζημιών				
	Δάνεια σε Πελάτες	Χρηματ.Περ. Στοιχεία εκτός Ισολ.	Χρεόγραφα	Χρηματ. Περ. Στοιχεία (FVTPL)είτε (FVTOCI)	Σύνολο
Όμιλος Πειραιώς	87,57%	7,82%	-	-	95,39%
Όμιλος Eurobank	93,5%	-	5,22%	-	98,72%
Όμιλος Alpha Bank	98,38%	-	-	-	98,38%
Όμιλος Εθνικής Τράπεζας	75,43%	-	-7,68%	31,46%	99,21%
Όμιλος Attica Bank	72,1%	8,1%	-	19,63%	99,83%

Για καλύτερη κατανόηση του πίνακα σημειώνονται τα εξής:

- Η Πειραιώς συμπεριέλαβε την ζημία από στοιχεία εκτός του Ισολογισμού στα Αποτελέσματα της.
- Η Alpha Bank δεν συμπεριέλαβε στον υπολογισμό της ζημίας, τα αποτελέσματα από τα Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία που παρακολουθούνται στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων (87,4 εκατ. €)

Πριν συνοψιστούν τα ευρήματα πρέπει να σημειωθεί ότι αν και όλες οι Τράπεζες ακολουθούν ένα κοινό λογιστικό πλαίσιο, η κάθε μία έχει ξεχωριστό τρόπο παρουσίασης και κατηγοριοποίησης των λογαριασμών. Επακόλουθα η σύγκριση των ποσοστών δεν μπορεί να είναι απόλυτα ακριβής χωρίς πρόσβαση στους επιμέρους αναλυτικούς λογαριασμούς του καθολικού. Ωστόσο τα δεδομένα που είναι παρατηρήσιμα είναι αρκετά ώστε να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την προέλευση των ζημιών.

Αρχικά, είναι εμφανές ότι η κύρια πηγή απομειώσεων για όλες τις Τράπεζες είναι τα Δάνεια που έχουν παραχωρήσει σε Πελάτες. Πέρα από τα Δάνεια όμως, και επενδυτικά προϊόντα αποτελούν πηγή σημαντικών ζημιών, με τα στοιχεία εκτός Ισολογισμού και τα προϊόντα που επιμετρούνται στην εύλογη αξία (FVTPL ή FVTOCI) να αποτελούν το 8-20% των συνολικών ζημιών. Αξιοσημείωτο, είναι ότι η Alpha Bank δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες ζημιές πέραν των χορηγηθέντων δανείων, γεγονός που επιβεβαιώνει την πολιτική χαμηλού ρίσκου που υποστηρίζει ότι έχει υιοθετήσει. Ωστόσο και οι υπόλοιπες τράπεζες δεν έχουν ιδιαίτερα μεγάλες ζημιές στα επενδυτικά τους προϊόντα. Αυτό αποδίδεται από την μία στην καλή διαχείριση των επενδυτικών τους κεφαλαίων και από την άλλη στα χαμηλά ομολογουμένως ποσά που επενδύθηκαν.

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω, είναι πλέον δυνατό να απαντήσουμε στις ερευνητικές υποθέσεις που τέθηκαν και κατ' επέκτασιν στα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας. Όσο αφορά την πρώτη υπόθεση, η οποία σχετιζόταν με το αν η μετάβαση στο ΔΠΧΑ 9 είχε επίδραση στα αποτελέσματα των Τραπεζών, όλα τα στοιχεία του πληθυσμού που εξετάστηκε δείχνουν να επαληθεύουν την υπόθεση περί άμεσης επίδρασης του ΔΠΧΑ 9 στα αποτελέσματα. Όσο αφορά την δεύτερη υπόθεση, η οποία αφορούσε το αν η μετάβαση αποτυπώθηκε λογιστικά στα σύνολα των λογαριασμών των Τραπεζών, η απάντηση είναι ότι οι λογαριασμοί που τηρούν οι Τράπεζες μεταβλήθηκαν και ποιοτικά (με εσωτερικές ανακατατάξεις) αλλά και ποσοτικά (με απομειώσεις). Με βάση τις απαντήσεις αυτές, μπορούν πλέον να επιλυθούν τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή του κεφαλαίου. Έτσι, αφενός είναι εμφανές ότι το αποτέλεσμα στις καταστάσεις των Τραπεζών ήταν ζημιά και αφετέρου ότι το μεγαλύτερο ποσοστό της ζημιάς αυτής επήλθε από απομειώσεις δανείων σε επισφαλείς απαιτήσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Στο κεφάλαιο αυτό που αποτελεί και το τελευταίο της παρούσας εργασίας, θα εξαχθούν συμπεράσματα και θα γίνει απαντηθούν τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν στην αρχή της εργασίας. Θα συνοψιστούν τα ευρήματα που παρατηρήθηκαν και τέλος, θα αναφερθούν οι περιορισμοί που αντιμετωπίστηκαν κατά την διεξαγωγή της μελέτης και θα γίνουν προτάσεις για περαιτέρω έρευνα και διερεύνηση.

Όσο αφορά το συμπέρασμα της έρευνας σχετικά με την επίδραση του ΔΠΧΑ 9 σε βασικούς οικονομικούς δείκτες, στις προβλέψεις και στην απομείωση των χρηματοοικονομικών προϊόντων στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της χώρας, είναι φανερό από τα παραπάνω ότι η αλλαγή δεν ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκή για τις Τράπεζες οι οποίες είδαν τις απαιτήσεις τους να απομειώνονται, τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας να μειώνονται και τις προβλέψεις τους να αυξάνονται. Ωστόσο όσο αφορά το δεύτερο ερώτημα και την βελτίωση της ποιότητας της πληροφορίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι ασφαλές να υποστηριχτεί είναι ότι το ΔΠΧΑ 9 προσέφερε μεγάλη βελτίωση. Το συμπέρασμα αυτό βασίζεται ακριβώς στα αποτελέσματα που παρατηρήθηκαν. Τα αποτελέσματα αυτά, ζημίες, αντικατοπτρίζουν το σύγχρονο χρηματοπιστωτικό περιβάλλον αβεβαιότητας το οποίο πρόσφατα άρχισε να ανακάμπτει από τις ζημίες των προηγούμενων ετών. Οι ζημίες αυτές, δεν είναι ποσά που προέκυψαν από την μια μέρα στην άλλη. Είναι σωρευτικές, και πηγάζουν από ένα προβληματικό μοντέλο (ΔΛΠ 39) το οποίο έδινε στις τράπεζες τη δυνατότητα να «υπερεκτιμήσουν» τις δυνατότητες και τις απαιτήσεις τους. Το νέο μοντέλο (ΔΠΧΑ 9) αφενός εγείρει θέματα Κεφαλαιακής Επάρκειας και μπορεί να αποτελέσει αιτία ανακεφαλαιοποίησης των Τραπεζών στο μέλλον, αφετέρου αποτελεί μία νέα αρχή όπου τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα μπορούν να εκτιμήσουν και να παρουσιάσουν με μεγαλύτερη ακρίβεια τα κεφάλαια και τα περιουσιακά τους στοιχεία.

Σε αυτό το σημείο όμως πρέπει να αναφερθούν και οι περιορισμοί που αντιμετωπίστηκαν. Η παρούσα εργασία, αποτελεί μία από τις πρώτες έρευνες η οποία δεν βασίζεται σε εκτιμήσεις και υποθέσεις αλλά σε πραγματικά νούμερα και αποτελέσματα. Οι οικονομικές καταστάσεις που δημοσιεύθηκαν για το οικονομικό έτος 2018 είναι οι πρώτες επίσημα δημοσιευμένες καταστάσεις

που διέπονται από το καινούριο λογιστικό πλαίσιο του ΔΠΧΑ 9 και δίνουν πραγματικά στοιχεία για τον αντίκτυπο της αλλαγής αυτής. Επομένως η μελέτη περίπτωσης που εκπονήθηκε παρουσιάζει ήδη πολλά στοιχεία για τις αλλαγές που επήλθαν. Ωστόσο η έρευνα αυτή παραμένει μία *ποιοτική έρευνα* και ως εκ τούτου έχει αρκετούς περιορισμούς ως προς την γενίκευση των συμπερασμάτων. Επιπλέον τα στοιχεία της έρευνας και τα αποτελέσματα στηρίχτηκαν σε στοιχεία τα οποία δημοσίευσαν οι *ίδιες* οι Τράπεζες. Αν και οι οικονομικές τους καταστάσεις έχουν ελεγχθεί από ορκωτούς ελεγκτές λογιστές, παραμένει ανοιχτό το ζήτημα του εάν οι καταστάσεις τους απεικονίζουν πλήρως το σύνολο των ζημιών. Αυτό οφείλεται στο ότι ακόμα και οι μηχανισμοί και οι επιπρόσθετες δικλίδες που εφάρμοσαν οι Τράπεζες για την προσαρμογή στο νέο λογιστικό πλαίσιο λειτούργησαν για πρώτη φορά πέρυσι και είναι ακόμα σε στάδιο δοκιμής και αναπροσαρμογής. Επομένως είναι κατανοητό να υπάρχουν στοιχεία τα οποία δεν έχουν διατυπωθεί σωστά ή δεν έχουν διατυπωθεί καθόλου στις οικονομικές καταστάσεις, χωρίς αυτό να πηγάζει απαραίτητα από εκ προθέσεως παραποίηση της πραγματικότητας.

Όλα τα παραπάνω συνάδουν στο συμπέρασμα ότι το δείγμα στο οποίο βασίστηκε η έρευνα, υπάρχει πιθανότητα να μην είναι απόλυτα αντιπροσωπευτικό της πραγματικής εικόνας και κατάστασης. Προκειμένου λοιπόν να αντιμετωπιστούν οι εν λόγω περιορισμοί, προτείνεται να επαναληφθεί μία παρόμοια έρευνα με αποτελέσματα από τις οικονομικές καταστάσεις των Τραπεζών, η οποία όμως θα διεξαχθεί σε 3 ή περισσότερα χρόνια από σήμερα, θα είναι ποσοτική και θα έχει μεγαλύτερο δείγμα. Με τον τρόπο αυτό, τα συμπεράσματα που θα προκύψουν, θα βασίζονται σε στατιστικούς δείκτες και θα έχουν συγκεκριμένα και υπολογίσιμα ποσοστά βεβαιότητας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

1. Ζαφειρόπουλος Κ. (2005) "Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών", Εκδόσεις Κρητική
2. Νεγκάκης Ι. Χ. (2015) "Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς Θεωρία και Εφαρμογές", Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική
3. Νεγκάκης Ι. Χ. (2015) "Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς Ειδικά Θέματα", Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική
4. Νεγκάκης Ι.Χ. (2016) "Λογιστική Εταιριών, Σύμφωνα με τα Ελληνικά και Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα", Εκδόσεις Αειφόρος Λογιστική
5. Ντζανάτος Δ. , (2008) "Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα Ελληνικά", Εκδόσεις Καστανιώτη
6. Παρασκευοπούλου-Κόλλια, Ε. (2008) "Μεθοδολογία ποιοτικής έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και συνεντεύξεις", Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία
7. Φίλος, Ι. Α. (2003) "Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα", Εκδόσεις Πάμισος.
8. Grant Thornton, (2009) "Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης I.F.R.S. αναλυτική παρουσίαση", τόμος Α, Εκδόσεις Grant Thornton, Αθήνα

1. Adzis, A. & Tripe, D. & Dunmore, P. (2016) “IAS 39, income smoothing, and pro-cyclicality: evidence from Hong Kong banks”, *Journal of Financial Economic Policy*, Vol.8, page 80-94
2. Capkun, V. & Collins, D & Jeanjean, T. (2013) “The Effect of IAS/IFRS Adoption on Earnings Management” (Smoothing): A Closer Look at Competing Explanations
3. Christensen, H. B. & Lee, E. & Walker, M. & Zeng Ch. (2015) “Incentives or Standards: What Determines Accounting Quality Changes around IFRS Adoption?” *European Accounting Review* 24, page 31-61
4. Cipullo, N. & Vinciguerra, R. (2014) “The impact of IFRS 7 and IFRS 9 on Liquidity in Banks: Theoretical Aspects”, *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 164
5. Ernst & Young (2006) “IFRS: Observations on the implementation of IFRS”
6. Eisenhardt, K. (1989) “Building Theories from Case Study Research” *The Academy of Management Review* 14(4), page 532-550.
7. Filip, A. & Raffournier, B. (2013) “The value relevance of earnings in Europe after IFRS implementation: Why do national differences persist?”, *International Journal of Accounting Auditing and Performance Evaluation* Vol. 9(4):388-415
8. Fiechter, P. (2010) “Application of the Fair Value Option Under IAS 39: Effects on the Volatility of Bank Earnings”, *Journal of International Accounting Research*
9. Larson, R. K., & Street, D. L. (2004) “Convergence with IFRS in an expanding Europe: Progress and obstacles identified by large accounting firms’ survey”, *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 13
10. Stent, W. & Bradbury, M. & Hooks, J. (2010) “IFRS in New Zealand: effects on financial statements and ratios”, *Pacific Accounting Review*, Vol. 22 No. 2, page 92-107
11. Tweedie, D. (2006) “The Role of Principles in the Current Convergence Process”, Key Points from the “Too Late for Principles?” Conference held in October 2006.

12. Texeira, P. & Lima, L. (2005) “Accounting for financial instruments: An analysis of the determination of disclosure in the Portuguese stock exchange”, *The International Journal of Accounting*, Vol. 42, page 25-56
13. Vialcanet, R. & Roig, C. (2013) “Empirical study about the effects of IAS 32 in Cooperatives”, *Universitat Rovira i Virgili. Department d’Economia*
14. Wang, C. (2014) “Accounting Standards Harmonization and Financial Statement Comparability: Evidence from Transnational Information Transfer.”, *Journal of Accounting Research* 52: page 955–992.
15. Whittington, G. (2005) “The adoption of International Accounting Standards in the European Union”, *European Accounting Review*, vol. 14, issue 1: page 127-153
16. Yin, R.K. (2003) “Case Study Research: Design and Methods.” Sage, Thousand Oaks, California
17. Zeff (2002) “Political Lobbying on Proposed Standards: A Challenge to the IASB” *Accounting Horizons*: March 2002, Vol. 16, page 43-54.

Διαδίκτυο

1. Deloitte (2014) “Fourth Global IFRS Banking Survey”
<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ch/Documents/financial-services/ch-en-financial-services-ifrs-fourth-global-banking-survey.pdf>
2. Deloitte (2015) “Fifth Global IFRS Banking Survey”
<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Financial-Services/dttl-fsi-5th-IFRS-Bank-Survey.pdf>
3. Ernst & Young (2017) “EY IFRS 9 Impairment Banking Survey”
[https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-ifrs-9-impairment-banking-survey/\\$File/EY-ifrs-9-impairment-banking-survey.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-ifrs-9-impairment-banking-survey/$File/EY-ifrs-9-impairment-banking-survey.pdf)
4. Ernst & Young (2018) “EY IFRS 9 Impairment Banking Survey”
[https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-ifrs-9-survey-impairment-survey-challenges-remain/\\$FILE/ey-ifrs-9-survey-impairment-survey-challenges-remain.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-ifrs-9-survey-impairment-survey-challenges-remain/$FILE/ey-ifrs-9-survey-impairment-survey-challenges-remain.pdf)
5. www.forin.gr

6. www.helex.gr
7. www.piraeusbankgroup.com
8. www.eurobank.gr
9. www.alpha.gr